

zákonu schválen v příslušném výboru, nazývá se tento článek „rider“. Dalším příkladem čovětka je příloha k pojistné smlouvě, v níž se mění podmínky pojištění rozšířením nebo omezením výhod, nebo v níž se vylučují některé události z pojistného krytí. Když se použije „rider“ není třeba přepisovat a přepracovávat celý dokument.

Rien culp. Ve starém francouzském právu „nevinen“.

Rien dit. Ve starém francouzském právu „mlčí“ (*nil dicit*).

Rien luy doit. Ve starém právu „nedluží mu nic“ (*nil debet*).

Riens en arriere. Nic není opožděno. Obhajoba při žalobě proti dlužníkovi, který nesplicí včas svůj dluh.

Riens passa per le fait. Tímto činem (právním úkonem) nebylo nic převedeno. Obhajoba, kterou se strana může vyhnout platnosti převodní listiny předložené soudu, ovšem v takovém případě není povolena obhajoba *non est factum*.

Riens per descent. Nic z pozůstalosti. Obhajoba dědice, když byl žalován pro dluh svého předka a nezdědil po něm nic.

Rier county. Ve starém anglickém právu „po skončení hrabského soudu“. Místo a čas, které určil šerif k převzetí peněz náležejících králi.

Riffare. Násilně odebrat.

Rigging the market. Provádění burzovních machinací. Pojem z burzy, kterým se označuje zvyšování kótovaného kursu určitých akcií předstíranými nákupy, aby se vytvořilo zdání neobvyklé poptávky po těchto akciích.

Right. Jako podstatné jméno chápané v abstraktním smyslu, jde o právo jako spravedlnost, etickou správnost, neboli soulad s právními normami a se zásadami morálky. Tento význam odpovídá jednomu z významů latinského výrazu „*ius*“ ve smyslu abstraktního přirozeného práva, které se chápe jako základ všech práv, neboli souhrn morálních principů, které dávají platnému právu spravedlivý charakter nebo morální obsah. Jako podstatné jméno chápané v konkrétním smyslu, jde o právo jako pravomoc, výsadu, svobodu nebo nárok, které náležejí nějaké osobě. Práva se obecně definují jako „svoboda resp. možnost určitým způsobem jednat“. Základní lidská práva mohou lidé využívat jako taková, protože jsou obsažena v jejich osobnosti a existují ještě předtím, než je uzná platné právo. Když však opustíme sféru morálky a budeme „právo“ chápat jako takové, lze tento pojem definovat jako „způsoblost člověka kontrolovat jednání jiných, s pomocí a souhlasem státu“. Jako přídavné jméno znamená termín „right“ spravedlivý, morálně správný, souladný s morálními normami nebo normami pozitivního práva. Opakem je „wrong“ „unjust“ a „illegal“ (nesprávný, nespravedlivý, nezákonný). Pravomoc, výsada nebo imunita, kterou zaručuje ústava. Soustava zákonů a další právních norem, nebo norem, které vznikají na základě dlouhodobého užívání. *Viz* Bill of Rights; Civil liberties; Civil Right Acts; Natural rights. V užším smyslu jde o práva, zájem nebo právní titul k něčemu nebo k nějakému majetku, o zákonný a právoplatný nárok držet, užívat a využívat věci a podle libosti je převádět nebo darovat. Právně vynutitelný nárok jedné osoby vůči druhé, na základě něhož druhá osoba musí nebo nesmí něco udělat. Restatement of the Law of Property, § 1. To, čeho

byla osoba zbavena a co má právo dostat od jiné osoby. V tomto smyslu má slovo „right“ význam „nároku“, čemuž přesněji odpovídá latinské „*ius*“. *Viz také* Conditional right; Correlative rights; Droit; Jus; Justice; Natural rights; Power; Recht; Vested rights.

Obecná klasifikace.

Práva mohou být dokonalá a nedokonalá, podle toho, zda je jejich rozsah jasný a určitý nebo zda je mlhavý a neurčitý. Práva jsou rovněž *in personam* nebo *in rem*. Právo *in personam* ukládá určitou povinnost konkrétní osobě. Právo *in rem* ukládá určitou povinnost osobám obecně, tj. buď všem nebo všem kromě určitých osob. Jestliže tedy mohu z daného pozemku vyhnat všechny osoby, mám právo *in rem* ve vztahu k tomuto pozemku, a i když existují osoby A, B, a C, které nemám právo vyhnat z pozemku, pořád mám ještě právo *in rem*. Práva mohou být rovněž *primární* a *sekundární*. Primární práva vznikají bez odvolávky na již existující práva. Sekundární práva mohou vzniknout jen v zájmu ochrany a uplatnění primárních práv. Jsou buď preventivní (ochranná) nebo nápravná (reparativní). Preventivní neboli ochranná sekundární práva mají za cíl zabránit porušování nebo ztrátě primárních práv. Jsou soudní, jestliže k jejich uplatnění a vynucení je zapotřebí pomoc soudu a jsou mimosoudní, jestliže je může vykonávat samotná strana. Nápravná neboli reparativní sekundární práva jsou rovněž soudní a mimosoudní. Mohou se dále dělit na 1) práva restituční, která opravňují poškozenou osobu k zaujetí původního právního postavení 2) práva vynucovací, která opravňují poškozenou osobu k tomu, aby osoba povinná provedla nějaké jednání a 3) práva kompenzační neboli odškodňovací. Pokud jde o vlastnictví věcí, mohou se práva dělit na absolutní a podmíněná. Absolutní právo dává osobě časově i účelově neomezenou vládu nad věcí. Podmíněné právo dává oprávněné osobě právo nad věcí jen za určitým účelem a za určitých okolností. Takové je například právo příjemce záruky na opětovné nabytí zastavené věci, které se neoprávněně zmocnila třetí osoba. Práva jsou rovněž zákonná a ekvitní. V prvním případě vyplývá právo osoby požadovat uplatnění svého práva ze zákona. V druhém případě jsou práva vynutitelná jen v ekvité — např. žalobou *cestui que trust*. Z procesního hlediska se zákonná i ekvitní práva uplatňují u stejného soudu jednou žalobou.

Ústavní práva

Existuje i klasifikace práv podle ústavního uspořádání občanské společnosti. Blackstone dělí práva osob, které se chápou jako přirozené subjekty, na *absolutní* a *relativní*. Absolutní práva náležejí konkrétním lidem jako jednotlivcům a relativní jim patří jako členům společnosti, kteří stojí v různých vzájemných vztazích. 1 Bl. Comm. 123. Ústavní právo klasifikuje práva jako přirozená, občanská a politická, k nimž někdy přidává ještě kategorii „osobních práv“. *Přirozená* práva jsou taková, která vyrůstají z přirozenosti člověka a závisí od osobnosti, na rozdíl od práv, která existují ze zákona a která závisí na civilizované společnosti. Nebo jsou to práva, která evidentně zajišťuje přirozené právo. Nebo jsou to práva, kterými musí být vybaven člověk v důsledku své fyzické, morální, sociální a náboženské charakteristiky, a kterým tento člověk dává konkrétní podobu v rámci právní společnosti, s cílem splnit to, k čemu ho povolává jeho přirozená povaha. Jsou to právo na život, svobodu, soukromí a dobré jméno (čest). Občanská práva

jsou ta, která patří každému občanu, nebo v širším smyslu, všem obyvatelům země a nesouvisejí se strukturou a způsobem vlády. Patří sem právo vlastnit majetek, právo uzavírat manželství, právo na rovnou ochranu zákonů, právo uzavírat smlouvy, právo na porotní soud atd. Jinými slovy, občanská práva patří osobě z titulu jejího občanství v nějakém státě nebo komunitě. Pojem občanských práv může rovněž v obecném smyslu označovat práva, která lze vynutit nebo uplatnit občanskoprávní žalobou. Tento termín se rovněž vztahuje na jistá práva, která občanům Spojených států zaručuje 13. a 14. Dodatek k Ústavě USA a další zákony Kongresu (např. Zákon o občanských právech). *Viz* Bill of Rights; Civil liberties; Civil Rights Acts. *Politická práva* spočívají v právu účastnit se přímo či nepřímo na tvorbě a výkonu vlády, jako je např. právo na občanství, volební právo, právo vykonávat volenou funkci a právo petiční. *Osobní práva* je pojem s dosti mlhavým obsahem, ale obecně lze říci, že jsou to práva na osobní bezpečnost, včetně práva na život, svobodu, zdraví a dobré jméno (čest).

Další složené a popisné termíny

Bill of rights. Listina práv. *Viz* samostatné heslo.

Common right. *Viz* Common.

Declaration of rights. *Viz* Bill of Rights.

Exclusive right. Vylučné právo. *Viz* samostatné heslo.

Marital rights. Manželská práva. *Viz* Marital

Mere right. Holé právo, holé vlastnictví. U nemovitostí jde o holé právo k pozemku, právo vlastníka, který pozemek nemá v držbě a dokonce nemá ani právo držby. Abstraktní vlastnické právo.

Patent right. *Viz* Patent.

Petition of right. *Viz* Petition.

Private rights. Soukromá práva. Práva, která náležejí konkrétnímu jednotlivci nebo jednotlivcům a vztahují se buď na osobu nebo na movitý či nemovitý majetek.

Right heir. *Viz* Heir.

Riparian rights. *Viz* Riparian.

Stock rights. *Viz* Stock.

Vested rights. *Viz* Vested.

Right and wrong test. Zkouška rozlišování správného a nesprávného. Tato zkouška trestní odpovědnosti zkoumá, zda pachatel trestného činu v době jeho spáchání jednal pod vlivem duševní nemoci, zda si uvědomoval povahu svého jednání a to, že jeho jednání není správné a není ve shodě s právem. Jestliže si to neuvědomoval, neměl by být za svůj čin trestně odpovědný. *State v. Wallace*, 170 Or. 60, 131 P.2d 222, 230. *Viz* Insanity with respect to other criminal responsibility defenses. *Viz také* M'Naghten Rule.

Right in action. Předmět právního sporu, pohledávka. Synonymem je „chose in action“.

Right in court. Očištěný soudem. *Viz* Rectus in curia.

Right of action. Žalobní právo. Právo podávat žalobu. Zákonné právo vznášet žalobu vyplývající z dané transakce nebo skutkové podstaty. Žalobní právo se týká postihu a nápravy cestou soudního řízení. *Landry v. Acme Flour Mills Co.*, Okl. 170, 211 P.2d 512, 515. Právo

poškozené osoby na odškodnění za porušení jejich práv. *Fields v. Synthetic Ropes, Inc.*, 9 Storey 135, 215 A.2d 427, 432. Právo vynutit žalobní důvod žalobou. *McMahon v. 7 U.S., C. A. Pa.*, 186 F.2d 227, 230. Skutková podstata, z níž vyplývá žalobní právo, zahrnuje i žalobní důvod. *Shiflet v. Eller*, 228 Va. 115, 319 S.E.2d 750, 754. *Srovnej* Cause of action.

Right of contribution. *Viz* Contribution.

Right of entry. Právo vstupu a právo nabytí. Právo získat nebo obnovit držbu pozemku cestou pokojného vstupu na pozemek.

Right of first refusal. Přednostní právo odmítnutí. Právo splnit podmínky navrhované smlouvy ještě před jejím uzavřením, tj. právo mít jako první příležitost koupit si nemovitost, když taková příležitost nastane, nebo právo akceptovat jinou nabídku. Nositel tohoto práva si může vybrat, zda koupí nemovitost za podmínek nabídky, kterou v dobré víře učinila třetí strana s podmínkou, že převoditel je jinak ochoten takovou nabídku akceptovat. *Viz také* Option.

Right of local self-government. Právo na místní samosprávu. Právo občanů na spravování vlastních záležitostí místního charakteru prostřednictvím činitelů, které si sami zvolí. *City of Ardmore v. Excise Board of Carter County*, 155 Okl. 126, 8 P.2d 2, 11. *Viz* Home rule.

Right of possession. Právo držby. Právo, které může mít jedna osoba, i když ve skutečnosti má v držení majetek jiná osoba. Tedy právo vstoupit na pozemek a zbavit současného držitele jeho držby, např. právo osoby, která byla zbavena majetku, právo vypudit z držby nebo právo na zabavení držby. Zdanlivé právo držby je to, které lze překonat lepším právem. Skutečné právo držby vydrží zkoušku všech protivníků. *Viz také* Repossession.

Right of privacy. Právo na soukromí. *Viz* Privacy, right of.

Right of property. Vlastnické právo. Holé vlastnické právo k půdě, abstraktní právo, které náleží majiteli poté, co ztratil právo držby, a které může získat zpět pomocí soudního příkazu. Vlastnické právo se pojí s držbou a s právem držby a spolu s nimi tvoří úplný vlastnický titul k pozemkům, k nemovitostem a k dědicství.

Right of publicity. Právo na ochranu osobnosti v publikovaných materiálech. Právo jednotlivce, zvláště veřejného činitele a jiných významných osobností, rozhodovat o komerčním využití svého jména, fotografie nebo vypočtení, aby tak mohli zabránit nezákonnému převlastnění si hodnoty jejich jména atd. pro komerční účely. *Presley's Estate v. Russen*, D.C.N.J., 513 F. Supp. 1339, 1353.

Right of redemption. Právo umožnění. Právo zbavit majetek břemene či jiného zatížení. Konkrétně právo (jen ze zákona) osvobodit majetek od břemene, propadnutí či jiného soudního prodeje, nebo právo znovu získat vlastnický titul zaplacením dlužné částky i s úroky, náklady atd. Nelze směšovat s „equity of redemption“, která existuje nezávisle na zákoně a musí se uplatnit před prodejem. *Viz také* Redemption.

Right of subrogation. Právo na subrogaci. Právo osoby nahradit jinou osobu, čímž získá stejná práva, jaká měla nahrazená osoba.

Right of survivorship. Nárok na podíl zemřelého společníka. Právo pozůstalých na majetek zemřelé osoby. Charakteristický rys vztahu mezi společnými držiteli. Po smrti jednoho ze společných držitelů přecházejí práva zemřelého držitele nikoli na jeho dědice nebo na jím určené následníky, ale na žijícího společníka. *Viz také* Tenancy (Joint tenancy; Tenancy by the entirety).

Right of way. Právo průchodu. Termín označuje jednak právo přecházet přes pozemek jiného, ale i pás země, na němž železniční společnost staví železniční svršek a v tom případě se tento pojem vztahuje na samotný pozemek, nikoli na právo průchodu. *Bouche v. Wagner*, 206 Or. 621, 293 P.2d 203, 209. V kontextu práva průchodu jde jen o služebnost a nabyvatel práva získává jen právo na jeho přiměřené a obvyklé využívání, přičemž si majitel půdy ponechává práva a plody vlastnictví, které nejsou v rozporu se služebností. *Minneapolis Athletic Club v. Cohler*, 287 Minn. 254, 177 N.W.2d 786, 789. *Viz také* Easement. Termín „right of way“ se používá rovněž ve významu právo přednostní jízdy, např. mezi dvěma vozidly nebo mezi vozidlem a chodcem. Nejde však o absolutní právo v tom smyslu, že ten, kdo ho má, je zbaven povinnosti povinné péče uplatňované v zájmu vlastní bezpečnosti a bezpečnosti druhých. *Cherámie v. Scott*, Tex. Civ. App., 324 S.W.2d 87, 90. Na křižovatkách jde o právo jednoho řidiče přejet křižovátku před jiným řidičem a zákon je definuje jako právo vozidla pokračovat bez zastavení a legálně ve směru, kterým se pohybuje ještě před jiným vozidlem, které se přibližuje z jiného směru a křížuje mu cestu. Právo přednosti je prostě pravidlo o tom, který ze dvou uživatelů křižujících se silnic má právo přejet křižovátku jako první v případě, že se uživatelé současně přibližují ke křižovatce takovou rychlostí, že kdyby pokračovali a nebrali ohled jeden na druhého, dá se rozumně předpokládat jejich srážka.

Right patent. Starý anglický soudní příkaz, který se týkal pozemků a nemovitostí, a který se týkal jen majetku v plnoprávním vlastnictví, nikoli méně hodnotného majetkového titulu, jako je např. doživotní nájemce.

Rights offering. Prodej nových kmenových akcií stávajícím akcionářům. Jinak se tomu také říká *privileged subscription* (právo přednostního úpisu). *Viz rovněž* Rights, stock.

Rights, petition of. *Viz* Petition.

Rights, stock. Krátkodobá opce na nákup akcií od výstavce za pevnou cenu. Tato práva se často vydávají jako náhrada místo dividendy nebo jako „bakšiš“ v souvislosti s emisí prioritních nebo dlužných cenných papírů. S těmito právy se dá obchodovat. *Srovnej* Warranty. *Viz také* Rights offering; Stock (Stock rights).

Right to attorney. Právo na právního zástupce, právo na obhajobu. *Viz* Counsel, right to.

Right to die laws. Zákony o právu zemřít. Precedenty a zákony, které za jistých okolností uznávají právo umírající osoby odmítnout nadstandardní léčebné metody k prodloužení jejího života, nebo právo opatrovníka osoby požadovat vypnutí životně důležitých přístrojů. Vyžaduje se jasný a průkazný důkaz o vůli pacienta. *Viz* Cruzan v. Director, Missouri Dept. of Health, 110 S. Ct. (1990). *Viz také* Death (Natural death acts); Life sustaining procedures; Will (Living will).

Right to know acts. Zákony o právu na informace. Federální a státní legislativa, vyžadující, aby některé

podniky (např. chemičky) zveřejnily informace o nebezpečných látkách, aby se veřejnost a zaměstnanci mohli dozvědět o nebezpečí, kterému jsou vystaveni ve svém zaměstnání a v životním prostředí.

Right to redeem. Právo umoření. *Viz* Right of redemption.

Right to travel. Právo na cestování. Základní ústavní právo, které využívají zejména osoby, které žádají o sociální dávky ve státě, v němž se po zákonem předepsanou dobu nezdržovaly. Tyto osoby tvrdí, že odmítnutí sociálních dávek se rovná porušení jejich práva na cestování a tedy odmítnutí poskytnout jim rovnou ochranu zákona. *Shapiro v. Thomson*, 394 U.S. 618, 89 S.Ct. 1322, 22 L. Ed.2d 600.

Right to work laws. Zákony o právu na práci. Jde o ty zákony (které dovoluje 14(b) Zákona o odborových organizacích), které obecně stanovují, že od zaměstnanců nelze vyžadovat vstup do odborů jako podmínku zaměstnání. Formulace těchto státních zákonů, které platí asi ve 20 státech USA, jsou různé. Některé státy obecně zakazují diskriminaci v pracovněprávních vztazích, s cílem podporovat členství v odborech a jiné mlhavě zakazují výlučné zaměstnávání členů odborů a výslovněji zakazují požadavek členství v odborech (či placení odborových členských příspěvků) jako podmínku zaměstnání. *Viz také* Open shop.

Rigor juris. Lat. Přísnost zákona. Jejím opakem je *gratia curiae* – dobrodiní soudu.

Rigor mortis. Smrtelná strnulost. Ztuhlost svalových tkání a kloubů, která nastává obvykle několik hodin po smrti. Je jedním z uznávaných příznaků smrti.

Ring. Klika, parta. Spojení osob k nezákonným a sobeckým cílům, např. ke kontrole voleb nebo jiných politických záležitostí, k rozdělování úřadů, k získávání zakázek, k ovládnutí trhu nebo burzy, k trestné činnosti atd.

Ring the changes. „Opakování výměny peněz“. Jde o druh krádeže, při níž se za malý nákup platí velkou bankovkou a po vydání správné částky se žádá o další a další změnu na drobné, až se z velkého počtu operací vytvoří u prodávajícího v hlavě takový zmatek, že podvodníkovi vydá více než mu náleží.

Ring up. Zápočet pohledávek. Praxe obchodníků a makléřů (nikoli nepodobná způsobu práce clearingových ústavů), při níž si vyměňují kupní a prodejní smlouvy, nebo si je recipročně ruší, upravují rozdíly cen a vyrovnávají zisky. *U.S. v. New York, Coffee & Sugar Exchange*, 263 U.S. 611, 44 S. Ct. 225, 68 L. Ed. 475.

Riot. Veřejné nepokoje. Srocování. Nezákonné shromažďování, které se dostalo do fáze násilí. *State v. Lustig*, 13 N. J. Super. 149, 80 S.2d 309, 310. Pojem „riot“ znamená výtržnost na veřejnosti zahrnující: 1) násilné jednání jedné či několika osob, které jsou součástí shromáždění nejméně tří lidí, které vytvoří zjevné a akutní nebezpečí, nebo které bude mít za výsledek poškození majetku či zranění jiné osoby, nebo 2) hrozba jedné nebo několika osob ze shromáždění nejméně tří lidí, že bude spáchán násilný čin, přičemž jsou tyto osoby jednotlivě nebo společně schopny uskutečnit takovou hrozbu, a když by splnění takových hrozeb představovalo akutní a zjevné ohrožení majetku nebo jiných osob. 18 U.S.C.A. § 2102(a). Srocování se dopustí ten, kdo se společně s nejméně dvěma dalšími osobami zúčastní na výtržnosti: a) se záměrem spáchat nebo napomáhat

spáchání zločinu nebo přečinu; b) se záměrem bránit v postupu úředních orgánů, nebo c) když pachatel, nebo jiný účastník srocení použije nebo zamýšlí použít střelnou zbraň či jinou smrtící zbraň. Modelový trestní zákoník (Model Penal Code), § 250.1

Incitement to riot. Podněcování k veřejným nepokojům. Slovní a jiné nabádání jiných, aby spáchali násilné trestné činy proti osobám nebo majetku, nebo aby kladli odpor zákonnému postupu policie za takových okolností, při nichž vzniká akutní a zjevné nebezpečí zranění osoby nebo poškození majetku a porušení veřejného pořádku. Synonymem termínu „to incite a riot“ je „to organize, promote, encourage, participate nebo carry on a riot“ a zahrnuje nabádání či podněcování dalších osob k veřejným nepokojům. Za takové se nepovažuje, když osoba pouze ústně či písemně 1) podporuje myšlenky, nebo 2) vyjadřuje přesvědčení, přičemž se nezastává násilné činnosti a neprosazuje správnost nebo právo na páchaní násilné činnosti. 18 U.S.C.A. § 2102(b). *Viz také* Unlawful assembly.

Rioter. Výtržník, demonstrant. Ten, kdo podporuje, podněcuje veřejné nepokoje nebo se jich účastní. *Symonds v. State*, 66 Okl. Cr. 49, 89 P.2d 970, 974.

Riotous assembly. Srocení. Ve starém anglickém trestním právu šlo o nezákonné shromažďování nejméně 12 osob, které se dopouštěly výtržnosti, porušovaly veřejný pořádek a na výzvu se nerozešly. 4 Bl. Comm. 142 *Viz také* Unlawful assembly.

Riparian. Pobřežní. Patřící nebo vztahující se ke břehu řeky či jiného vodního toku. Pozemek ležící za přirozeným vodním předělem vodního toku není „pobřežní“. Tento pojem se někdy používá i v kontextu pobřeží moře či jiných přílivových vod nebo v kontextu břehu jezera a dalších vod, které nemají vlastnosti vodního toku. Není to ovšem přesné. V těchto případech je na místě použít termín „littoral“.

Riparian land. Pobřežní pozemek. Pozemek na břehu řeky. Pozemek, z jehož polohy vyplývá pro majitele pozemku právo užívání dobrodiní a výhod vodního toku. *Mayer v. Grueber*, 29 Wis.2d 168, 138 N.W.2d 197, 202. Pozemek, který zahrnuje nebo je obklopen přirozeným vodním tokem. *Thompson v. Enz*, 379 Mich. 667, 154 N.W.2d 473, 478. *Viz* Riparian; Riparian owner.

Riparian lease. Smlouva o pronájmu pobřežního pozemku. Písemná listina stanovující podmínky a termín vypršení práv na užívání pozemků, které leží mezi značnou nejvyšší a nejnižší vodou.

Riparian owner. Majitel pobřežního pozemku. Osoba, která vlastní pozemek na břehu řeky, nebo pozemek, který sousedí, přiléhá, je v kontaktu nebo je obklopen řekou. *State ex rel. Buckson v. Pennsylvania R. Co.*, Del. Super., 228 A.2d 587, 594.

Riparian proprietor. Vlastník pobřežního pozemku. Vlastník pozemku obklopeného vodním tokem, který má z tohoto titulu právo na půdu v korytě vodního toku společně s výsadami vyplývajícími ze zákona. *Potomac Steamboat Co. v. Upper Potomac Steamboat Co.*, 109 U.S. 672, 3 S. Ct. 445, 27 L. Ed. 1070.

Riparian rights. Práva majitele pobřežního pozemku. Práva majitelů pozemků ležících na břehu vodního toku, která se týkají vody, jejího využití, vlastnictví půdy pod vodou, nánosů atd. Tento pojem se obecně definuje jako právo osob, přes jejichž pozemek protéká přiroze-

ný vodní tok, na využití toku pro všechny účely, pro něž lze takový tok využít. *People ex rel. State Water Resources Control Bd. v. Forni*, 54 Cal. App.3d 743, 126 Cal. Rptr. 851, 857. K těmto právům patří právo lovit, rybařit, plavit se, právo zavlažovat, právo pěstovat a sklízet rýži, což se vztahuje i na jezera a mokřiny. *Application of Cent. Baptist Theological Seminary, Minn. App.*, 370 N.W.2d 642, 646. *Viz také* Water (Water rights).

Riparian water. Pobřežní voda. Voda, jejíž hladina je níže než nejvyšší hladina normálního vodního toku. Jde o jiný pojem než „flood water“ (zátopová voda). *Viz také* Water (Water rights).

Riparum usus publicus est jure gentium, sicut ip-sius fluminis. Tak jako využívání vodního toku, je i využívání břehů řek podle mezinárodního práva veřejné.

Ripe for judgment. Zralý k rozsouzení. Soudní řízení, které dospělo tak daleko (byl vyneseno verdikt poroty, bylo učiněno doznání, bylo rozhodnuto o všech návrzích a o všech sporných otázkách), že soudu nezbývá už nic, než vynést příslušný rozsudek. U odvolacího soudu je případ zralý k rozhodnutí, jestliže jsou všechny právní otázky dostatečně zřejmé a dostatečně rozpracované, takže z případu může vyplynout zcela jasné rozhodnutí. *California Water & Tel. Co. v. Los Angeles County*, 253 C.A.2d 16, 61 Cal. Rptr. 618, 623. *Viz také* Ripeness doctrine.

Ripeness doctrine. Doktrína zralosti. Zásada, že federální soudy se budou zabývat jen skutečnými a akutními spornými případy, nikoli hypotetickými a čistě spekulativními. Článek III. ústavy USA vyžaduje, aby odvolací soud posoudil, zda případ dospěl neboli dozrál do takového sporu, který si zaslouží rozhodnutí, předtím než o něm rozhodne. V každém případě si soud položí otázku, zda jde o skutečný spor mezi stranami, které mají rozporné právní zájmy, a zda je tento spor dostatečně akutní a reálný, aby si zasloužil vydání určovacího rozsudku. *Lake Carriers' Ass'n v. MacMullan*, 406 U.S. 498, 92 S. Ct. 1749, 32 L. Ed.2d 257. Základní smysl doktríny zralosti spočívá v tom, aby se soudy vyhýbaly nezralým rozhodnutím a nezaplétaly se do abstraktních sporů o postupu správních orgánů a současně v tom, aby byly státní orgány chráněny před zasahováním soudů předtím, než se správní rozhodnutí konkrétně projeví v praxi na namítajících stranách. Od soudu se pak žádá, aby zhodnotil jak vhodnost vydání soudního rozhodnutí, tak strádání stran, které žádají o posouzení záležitosti soudem. *Abbott Laboratories v. Gardner*, 387 U.S. 136, 87 S. Ct. 1507, 1515, 18 L. Ed.2d 681. *Viz* Case (Cases and controversies); Final decision rule; Justiciable controversy; Standing.

Rising of court. Přerušení zasedání soudu. Jde o zastaralý termín, kterým se v minulosti označoval odklad zasedání, někdy i přerušení zasedání soudu na jeden den, nebo jen přestávka. Opakem je „sitting“ nebo „session“ (zasedání).

Risk. Riziko. V pojišťovnictví jde o nebezpečí poškození nebo ztráty pojištěného majetku. Ručení pokryté pojistnou smlouvou. Stupeň nebezpečí. Konkrétní pojistná událost, nebo konkrétní dům, závod, loď atd. pokrytá pojištěním. Riziko neboli nebezpečí ztráty, poškození nebo zničení. Zahrnuje všechny prvky nebezpečí. *Knox Jewelry Co., Inc. v. Cincinnati Ins. Co.*, 130 Ga. App. 519, 203 S.E.2d 739, 740. Obecně jde o prvek nejistoty

v podnikání, o možnost, že se skutečná návratnost bude lišit od očekávané návratnosti. Riziko může být morální, fyzické a ekonomické. Riziko ztráty v kupních smlouvách mezi kupujícím a prodávajícím se řídí § 2—509 Jednotného obchodního zákoníku (Uniform Commercial Code) (např. finanční odpovědnost za poškození nebo zničení majetku při jeho převodu mezi prodávajícím a kupujícím). *Viz také Assumption of risk; Ex ship; Incurred risk.*

Obvious risk. Zřejmé riziko. *Viz Obvious*

Ordinary risk. Obvyklé riziko. *Viz Ordinary.*

Risk arbitrage. Riziková arbitráž. Postup, při němž se vykupují akcie společnosti, která se má pohlit, za akcie nakupující společnosti, které ještě neexistují, tj. budou vydány později.

Risk capital. Riziková investice. Prostředky nebo majetek investovaný do rizikového podnikání, obvykle výměnou za kmenové akcie nebo za kapitálový podíl. Liší se od půjčky či zajištěné zadluženosti.

Risk capital test. Kritérium rizikovosti investice. Zkouška rizikovosti investice vyžaduje posouzení, zda se investuje do rizikového podnikání, zda je transakce nabízena za rovných podmínek celé veřejnosti, zda jsou investoři v podstatě bezmocní při ovlivňování úspěšnosti podnikání a zda jsou prostředky investorů vystaveny velkému riziku kvůli nedostatečné zajištěnosti. *Moreland v. Department of Corporations, 5 Dist., C.A.3d 506, 239 Cal. Rptr. 558, 566.*

Risk incident to employment. Riziko pracovněprávního vztahu. Zákon o mzdách používá tento termín v souvislosti s tím, co musí pracovník udělat, aby splnil pracovní smlouvu. Může se jednat o obvyklé riziko, které přímo souvisí se zaměstnáním nebo o výjimečné riziko, které nepřímo souvisí se zaměstnáním kvůli jeho speciální povaze.

Risk premium. Riziková prémie. Zvláštní odměna, která se vyplácí zaměstnanci, nebo zvláštní úrok, který se vyplácí půjčovateli za to, že souhlasili s účastí na činnosti, která je rizikovější než je obvyklý průměr.

River. Řeka. Přirozený vodní tok, větší než potok, tekoucí ve více—méně stálém korytu s vymezenými břehy či zdmi. Její proud může být kontinuálně jednosměrný nebo může být ovlivněn přílivem a odlivem.

Public river. Veřejná řeka. Řeka, která již samotnou svou existencí a ve svém přirozeném stavu může sloužit veřejnosti. Splavnost není jediným kritériem. *St. Regis Paper Co. v. New Hampshire Water Resources Board, 92 N.H. 164, 26 A.2d 832, 838.*

River banks. Říční břehy. Hranice, které uzavírají vodu v jejím korytu v celé její šíři při maximálním průtoku vody. *Mammoth Gold Dredging Co. v. Forbes, 39 Cal. App.2d 739, 104 P.2d 131, 137.*

R.L. Zkratka pro „Revised Laws“ (novelizované zákony) nebo „Roman Law“ (římské právo).

Road. Silnice, cesta, jízdní dráha, vozovka. Pruh země vyčleněný a používaný k dopravě mezi různými místy. *Viz také Highway.* V námořním právu je to námořní cesta, která se tak nazývá podle země k ní přiléhající a která se vyznačuje hloubkou a šíří vody, postačující k proplouvání nebo zakotvení lodí.

Law of the road. Pravidla silničního provozu. Dopravní předpisy. Zvyklosti, které se vyvinuly do přijatého

systému pravidel upravujících silniční dopravu. *Short v. Robinson, 280 Ky. 707, 134 S.W.2d 594, 596.* Týkají se bezpečnosti a upravují práva cestujících, kteří používají cestu současně. Jedno z pravidel například říká, že potkávající se vozidla se míjejí vpravo od středu silnice. *Viz také Right of way.*

Public road. Veřejná cesta. Cesta, silnice nebo dálnice, kterou příslušné úřady upravily k používání pro širokou veřejnost, a na níž mají všichni právo projíždět a používat ji k takovým dopravním a přepravním účelům, pro jaké je určena a přípůsobena. Kritériem zjišťování, zda jde o cestu veřejnou nebo soukromou, je určení práva na její užívání, přičemž nezáleží na tom, že tato cesta byla postavena na veřejné náklady. *Kitchens v. Duffield, 83 Ohio App. 41, 76 N.E.2d 101, 38 O.O. 142.*

Road districts. Správa silnic. Veřejné nebo polokomunální společnosti, které jsou v mnoha státech vybaveny zákonnou pravomocí v rámci své působnosti stavět, udržovat veřejné silnice a dálnice a dohlížet na ně. Někde mohou i vybírat místní silniční daně. Vedoucí pracovníci těchto korporací jsou voleni a říká se jim silniční inspektoři nebo komisaři.

Rob. Oloupit. Spáchat loupež. Odcizit movitý majetek jiného v jeho přítomnosti, zločinně a proti jeho vůli, s použitím násilí nebo zastrašení. *People v. Flohr, 30 Cal. App.2d 576, 86 P.2d 862, 864. Viz Robbery.*

Robbery. Loupež. Zločinné odcizení peněz, movitého majetku či jiné cennosti ve vlastnictví jiného, v jeho momentální přítomnosti a proti jeho vůli, s použitím síly nebo zastrašování. *People v. Eddy, 123 Cal. App.2d 826, 168 P.2d 47,51.* Loupeže se dopustí ten, kdo při krádeži a) vážně poraní jinou osobu; nebo 2) hrozí jinému, že mu způsobí vážné zranění, nebo 3) spáchá nebo hrozí okamžitým spácháním jakéhokoli zločinu prvního nebo druhého stupně. Za čin, který je „spáchaný při krádeži“ se považuje takový čin, který nastane při pokusu spáchat krádež nebo na útěku po spáchání krádeže nebo po pokusu o krádež. Modelový trestní zákoník (Model Penal Code), § 222.1. Z hlediska trestních sazeb dnes většina jurisdikcí rozlišuje prostou loupež a loupež s přitěžujícími okolnostmi (např. ozbrojená loupež). Různé federální trestné činy včetně loupeže viz 18 U.S.C.A. § 2111 a násl. *Viz také Assault; Armed robbery, Hobbs Act. Srovnej Burglary; Theft.*

Aggravated robbery. Loupež s přitěžujícími okolnostmi. Loupež, kterou spáchá osoba ozbrojená nebo zbraní nebo která poraní jinou osobu při páčání loupeže. *Viz také Armed robbery.*

Robinson-Patman Act. Paragraf 2(a) Claytonova zákona ve znění Robinsonova-Patmanova zákona z r. 1936 (15 U.S.C.A. 13) prohlašuje za nezákonné takové jednání prodávajícího, který přímo či nepřímo cenově diskriminuje osoby, které nakupují podobné zboží podobné kvality, jestliže účinkem takové diskriminace bude poškození, likvidace či bránění volné soutěže a konkurence. *Viz také Price discrimination.*

Rod. Délková míra rovná 5,5 yardu neboli 16,5 stop neboli 503 cm. Jinak se jí říká „perch“. *Viz také Land measure.*

Rogationes, quaestiones, et positiones debent esse simplices. Žádosti, otázky a nároky mají být jednoduché.

Rogatio testium. Žádám, abyste dosvědčili. Výzva adresovaná svědkům. Pronáší se při ústním přednesu poslední vůle, když zůstavitel formálně žádá přítomné osoby, aby dosvědčily, že projevil svou poslední vůli.

Rogator. Lat. V římském právu navrhovatel zákona.

Rogatory letters. Žádost soudce, aby druhý soudce v cizí zemi vyslechl svědka. *Viz Federální pravidla obč. řízení (Fed. R. Civil. P.) 28(b); 28 U.S.C.A. § 1781. Viz také Letters rogatory.*

Rogo. Lat. V římském právu „žádám“. Prací výraz, který se často používal v závěti.

Rogue. Ničema, lump. Práci se vyhýbající a neukázněná osoba. Podvodník. Potulující se žebrák. Tulák a vagabund. *Lotr. 4 Bl. Comm. 169.*

Roll. n. Protokol se záznamem soudního nebo správního řízení. *Viz Judgement roll, níže.* Rejstřík. Seznam osob patřících do jedné skupiny. *Viz rovněž Roster.* V daňovém právu daňový seznam čili seznam zdanitelných osob a majetku sestavený daňovými úředníky. *Viz Tax roll, níže.*

Judgement roll. Soudní spis. V některých státech se po vynesení rozsudku povinně archivuje soudní spis. Obvykle obsahuje předvolání, obhajobu a obžalobu, přiznání a rozhodnutí o podstatě věci včetně závěrečného rozsudku. *New York C.P.L.R. § 5017.* U federálních a u většiny státních soudů se soudní spisy evidují v tzv. „civil docket“ (rejstřík civilních rozsudků). (Fed. R. Civil P. 79) nebo „criminal docket“ (rejstřík trestních rozsudků) (Fed. R. Criminal P. 55). Ve staré anglické soudní praxi šlo o archivovaný pergamenový svitek, na němž byl zaznamenán průběh řízení a rozsudek.

Tax roll. Daňový seznam. Seznam osob a majetku podléhajících určité dani, i s jednotlivými částkami, který se příslušným způsobem zpracovával a autorizoval, tak aby ho mohli používat výběřci daní.

Roll. v. Násilně oloupit.

Rolling over. Bankovní termín označující prodloužení nebo obnovení krátkodobého úvěru z jednoho úvěrového období (např. 90 dnů) do druhého. *Viz rovněž Roll-over paper.* Tento pojem rovněž označuje převod či reinvestici finančních prostředků z jednoho druhu investice na jiný (např. z jednoho fondu do druhého).

Roll-over paper. Cenné papíry s prodlouženou splatností. Krátkodobé směnky, jejichž splatnost lze po prvním termínu splatnosti prodloužit (roll over) nebo změnit na směnky splatné ve splátkách.

Roman Catholic Church. Římskokatolická církev. Právní subjektivitu římskokatolické církve s právem žalovat, nabývat a vlastnit majetek, uznávají od 4. století všechny systémy evropského práva. Formálně byla uznána dohodou mezi Španělskem a Papežským stolicem, jakož i v dohodě mezi USA a Španělskem z r. 1898, která formálně zaručovala majetková práva ř.-k. církve. *Municipality of Ponce v. Roman Catholic Church in Porto Rico, 210 U.S. 296, 28 S. Ct. 737, 52 L. Ed. 1068; Santos v. Roman Catholic Church, 212 U.S. 463, 29 S. Ct. 338, 53 L. Ed. 599.*

Roman law. Římské právo. V obecném smyslu se pod tímto termínem chápou všechny zákony římské říše bez ohledu na dobu jejich vzniku, včetně Justiniánovy sbírky. Germáni chápali tento pojem v užším smyslu jen jako Justiniánovy zákony, které převzali. V Anglii

a Americe se tento termín používá jako synonymum termínu „civil law“ a chápe se jako celý systém římské právní vědy zahrnující i *Corpus Juris Civilis*. Někdy se ovšem pod pojmem „civil law“ myslí právní systém těch zemí kontinentální Evropy, který byl odvozen od právních koncepcí a zásad Justiniánovy sbírky, zatímco pojem „roman law“ se správněji používá jen pro označení římského práva od počátku do konce říše římské. *Viz Civil law.*

Rood of land. Jedna čtvrtina akru neboli 1210 čtverečných yardů neboli 10,1 arů.

Roomer. Osoba pronajímající místnosti. Pronajímatel.

Root of descent. Původ rodové linie. Synonymem je „stock of descent“.

Root of title. Podstata právního titulu. Část, kterou by měl správně začínat každý výtah z pozemkových knih.

ROR. Propuštění z vazby na slib. *Viz Release on own recognizance.*

Rorschach test. Rorschachův test. Projektivní metoda určování struktury osobnosti zaznamenáváním reakcí pacienta na sadu deseti karet, na nichž jsou standardizované inkoustové skvrny. Používá se při odhalování neurotických a psychotických zvláštností.

Roster. Seznam, soupis osob. Rozpis služeb. Seznam osob, které mají vykonat jisté povinnosti, když na ně přijde řada.

Rota. Práv. lat. Rotace.

Rotten clause. Klauzule o zpráchnivělosti. Dovětek, který se někdy vkládá do námořních pojistek, a který má za cíl zprostit pojišťovatele odpovědnosti, jestliže bude při pravidelné prohlídce loď prohlášena za neschopnou plavby po moři z důvodu *zpráchnivělosti* nebo nespolehlivosti.

Round lot. Partie. Uzávěrka. Standardní jednotka obchodování na newyorské burze. U akcií je to 100 kusů, u obligací 1000 \$ nebo 5000 \$ hodnoty. *Srovnej Odd lot.*

Route. Dráha, trasa. Směr od jednoho místa k druhému. Města, mezi nimiž příslušné zákony (v minulosti) povolovaly provozování veřejné dopravy cestujících a přepravy nákladů. V železniční terminologii ve významu „trať“ nebo „přednost“ bez ohledu na to, zda jde o provoz jednokolejný nebo víceokolejný. *Regenhardt Const. Co. v. Southern Ry. in Kentucky, 297 Ky. 840, 181 S.W.2d 441, 444.*

Routously. Terminus technicus ze starých žalob synonymní s moderním tvarem „riotously“ (buřičsky).

Roy. Práv. fr. Král.

Royal. Královský. Patřící králi nebo pocházející od krále nebo panovníka v monarchii.

Royal prerogative. Královské prerogativy. Práva a výsady, které mohl využít jen král, nikoli ta práva a výsady, které král využíval společně se svými poddanými. Jde o speciální postavení panovníka ve srovnání s ostatními osobami, které uznávalo common law. *Aetna Casualty & Surety Co. v. Bramwell, D. C. Or., 12 F.2d 307, 309.*

Royalty. Procento, jako podíl ze zisku. Odměna za užívání majetku, obvykle statku chráněného autorskými právy nebo přírodních zdrojů, která se vyjadřuje jako procentuální podíl z příjmů za užívání majetku nebo jako

podíl z každé vyrobené jednotky. Autorský honorář. Platba, kterou musí autorovi vyplatit držitel licence či autorského práva za každou prodanou kopii jeho práce. Rovněž platba vynálezci za každý prodaný výrobek vyrobený podle jeho patentu. „Royalty“ (licenční poplatek) je podíl na produkci nebo zisku, který si vyhradí majitel za to, že dovolí jinému používat jeho majetek. Alamo Nat. Bank of San Antonio v. Hurd, Tex. Civ. App., 485 S.W.2d 335, 338. Ve smlouvách o těžbě nerostů (např. plynu nebo ropy) se pojem „royalty“ používá v širokém významu jako podíl na zisku z prodeje vytěžené produkce, který si vyhradí vlastník pozemku, za to, že dovolí jinému využívat jeho majetek. Barry v. Frizzell, Okl., 371 P.2d 460, 464. V patentním právu jde o poplatek z patentu, který se platí vlastníkovému patentu za jeho využití nebo za právo vyrábět podle patentu a rovněž ve významu práva na licenční poplatek. Taylor v. Peck, 160 Ohio St. 288, 116 N.E.2d 417, 418. Viz také Minimum royalty clause; Overriding royalty; Shut-in royalty.

Reasonable royalty. Přiměřený poplatek. V patentním právu jde o odhadcem oceněnou částku, kterou bude osoba, která chce využít patent, ochotna zaplatit za jeho použití a částku, kterou bude vlastník patentu, který chce udělit licenci, ochoten akceptovat. University Computing Co. v. Lykes-Youngstown Corp., C. A. Ga., 504 F.2d 518, 538.

Overriding royalty. Superpoplatek. Poplatek, který si vyhradí pronajímatel, když se jeho majetek druhotně pronajme. Obvyklý při pronájmu ropných a plynových nalezišť.

Royalty acres. Část vytěžené ropy, která patří majiteli pozemku. Dickens v. Tisdale, 204 Ark. 838, 164 S.W.2d 990, 992.

Royalty bonus. Prémiový poplatek. Odměna za pronájem ropného či plynového pole, která je vyšší než obyčejná licence. Sheppard v. Stanolind Oil & Gas. Co., Tex. Civ. App., 125 S.W.2d 643, 648.

Roy n'est lie per ascun statute si il ne soit expresment nosme. Král není vázán žádným zákonem, není-li výslovně uveden.

Roy poet dispenser ove malum prohibitum, mais non malum per se. Král může prominout *malum prohibitum* (to, co za zlo označuje právo) nikoli však *malum per se* (to, co je zlem samo o sobě).

R.S. Zkratka pro „Revised Statutes“ (novelizované zákony).

Rubber check. Nekrytý šek. „Gumový šek“. Slangový výraz pro šek, který banka adresáta neproplatila pro nedostatek finančních prostředků na kontě výstavce.

Rudeness. Hrubost, neslušnost, tvrdost. Hrubý dotek může znamenat i ublížení na těle.

Rule. v. Předepisovat nebo nařizovat rozhodnutím soudu. Např. nařídil šerifovi, aby vrátil soudní příkaz, nařídil obviněnému, aby se hájil, rozhodnout o námitce vznesené proti důkazu. Rozhodnout právní otázku. Když se řekne, že soudce u soudu „ruled“ (rozhodl) tak a tak, znamená to, že prohlásil (určil, stanovil), že takové a takové bude právo.

Rule. n. Norma, předpis, zákon. Předepsaná norma jednání. Právní úprava nebo princip. State ex rel. Villines v. Freeman Okl., 370 P.2d 307, 309. Zásada nebo úprava, kterou stanoví moc, a která nařizuje jednání nebo strpění jednání. Např. právní normy přijaté zákonodár-

ným sborem, pravidla obchodní společnosti, soudní nařízení, směrnice státního orgánu, právní nebo etické normy. Norma, která ke konkrétní skutkové podstatě stanoví konkrétní právní důsledky. Nařízení soudu vydané na žádost jedné ze stran, kterým se přikazuje výkoné moci nebo druhé sporné straně, aby učinila nějaký úkon nebo aby prokázala důvod, proč se něco učinit nemá. Obvykle má prozatímní charakter. Viz také Decree; Order. Ve smyslu Zákona o správním řízení (Administrative Procedure Act) zahrnuje tento pojem obecně nebo konkrétní prohlášení správního orgánu, kterým se provádí nebo vykládá zákon. Vega v. National Union Fire Ins. Co. of Pittsburgh, Pa., Inc., 67 Haw. 148, 682 P.2d 73, 78. Právní zásada, pravidlo. V tomto smyslu se mluví o pravidlu z případu (rozhodnutí ve věci) Shelley atd. Viz také Rule of law, níže.

Rule absolute. Bezpodmínečně platný výnos. Nařizuje okamžitě vykonat a uplatnit to, o čem bylo rozhodnuto. Když například strana neprokáže dostatečný důvod proti pravidlu *nisi*, je zcela běžné vydat „absolutní“ tj. imperativní a definitivní rozhodnutí.

Rule against perpetuities. Pravidlo proti nezczitelným majetkovým právům. Jedná se o princip, že žádná majetková práva nejsou stoprocentní, pokud podléhají převodu během 21 let a devět měsíců po jejich vzniku. Perkins v. Iglehart, 183 Md. 520, 39 A.2d 672, 676; St. Louis Union Trust Co. v. Bassett, 337 Mo. 604, 85 S.W.2d 569, 575. Toto pravidlo zakazuje převod dědictví po dobu 21 lets připočítáním doby těhotenství, aby se pokryly případy narození pohrobka. Nelson v. Mercantile Trust Co., Mo. 335 S.W.2d 167, 172. Některé státy ve svých zákonech tuto zásadu common law změnily. Někde lze například vyžadovat šetření, zda v tomto období došlo k převodu majetkových práv. Jestliže ano, bude převod platný. Podle původního principu se šetřilo, zda muselo dojít k převodu. Viz např. M.G.L.A. c. 184A (Mass.) Viz také Perpetuity.

Rule in Shelley's Case. Pravidlo z případu Shellee. Viz Shelley's Case, Rule in.

Rule nisi. Výnos, který nabude platnosti až po určité době. Podmíněné pravidlo. Výnos, který se stane imperativním a definitivním, pokud se neprokáže důvod proti němu. Takové rozhodnutí nařídí straně, aby dokázala důvod, proč by neměla být nucena k provedení požadovaného úkonu, nebo aby dokázala, proč by se neměl vynucovat předmět rozhodnutí. Jde o nařízení ex parte, kterým se nařizuje druhé straně, aby prokázala důvod, proč se toto prozatímní rozhodnutí nemá stát trvalým.

Rule of apportionment. Princip poměrného rozdělení. Tam, kde z rozparcelovaného pozemku něco zbude nebo se něčeho nebude dostávat, podělí se o přebytek nebo o manko rovnoměrně ostatní pozemky.

Rule of four. Pravidlo čtyř. Pracovní pravidlo, které si stanovil Nejvyšší soud k určování toho, zda si konkrétní případ zasluhuje projednání před Nejvyšším soudem. Jde o teorii, že jestliže čtyři členové Nejvyššího soudu shledají, že případ obsahuje právní otázku obecného významu, je to nesporný důkaz toho, že tato otázka má takový význam. Rogers v. Missouri Pac. R. Co., Ill., 352 U.S. 521, 77 S. Ct. 459, 478, 1 L. Ed.2d 515.

Rule of law. Panství práva. Právní princip. Obecně uplatnitelný právní princip, který uzná státní moc, a který má obvykle formu zásady nebo logické teze. Ve sporných případech slouží jako vodítko nebo norma pro rozhodování. Někdy se mu říká i „vláda zákona“, proto-

že stanoví, že se má rozhodovat pomocí uplatnění známých principů nebo zákonů a že při rozhodování nemá panovat svévole. Viz např. Rule against perpetuities, výše a Shelley's Case, Rule in. Viz rovněž Stare decisis.

Rule of lenity. Princip shovívavosti. Když ze zákona samého není jasný úmysl Kongresu a rozumní lidé se mohou lišit v názorech na úmysl zákonodárce, uplatní soud mírnější a shovívavější výklad. U.S. v. Callanan, D. C. Mo., 173 F. Supp. 98, 100. Soudní doktrína, podle níž soudy nebudou vykládat trestní zákon tak, aby ukládaly vyšší tresty, když chybí jasný důkaz o úmyslu zákonodárce, aby tak činily. Jinými slovy, když v trestním zákoně existuje nejasnost, vyřeší se pochybnosti ve prospěch obviněného. State v. Stephens, 22 Wash. App. 548, 591 P.2d 827, 832. Podle principu shovívavosti se má zákon, který stanoví nejednoznačný trest, vykládat tak, aby z něj vyplynul mírnější trest. State v. Andrews, Alaska App., 707 P.2d 900, 907.

Rule of necessity. Princip nezbytnosti. Když se soudce, který má přímý osobní zájem ve věci, o níž má rozhodovat, stane nezpůsobilým a přitom je jediným soudcem, který má pravomoc projednávat daný případ a rozhodovat o něm, princip nezbytnosti vyžaduje, aby ho projednal a rozhodl. Evans v. Gore, 253 U.S. 245, 40 S. Ct. 550, 64 L. Ed. 887.

Rule of presumption. Princip právní domněnky. Toto pravidlo přenáší důkazní břemeno, tj. vyhlašuje, že určitá skutečnost bude vyvozena z jiné skutečnosti, nebude-li prokázán opak. Barrett v. U.S., C. A. Ga., 322 F.2d 292, 294. Viz Presumption.

Rule of reason. Zásada rozumnosti. Uplatněním „zásady rozumnosti“ se zjišťuje, zda napadnuté jednání porušilo § 1 Shermanova antitrustového zákona [15 U.S.C.A. 1], který prohlašuje za nezákonnou domluvu na omezování obchodu. Vyšetřovatel musí zvážit všechny okolnosti případu a rozhodnout, zda daná praxe protiprávně omezuje volnou soutěž a přitom se vyžaduje, aby žalující strana prokázala protikonkurenční účinek nebo skutečné poškození volné soutěže, nikoli to, zda byla dotyčná praxe protiprávní. Richard Hoffman Corp. v. Integrated Bldg. Systems, D. C. Ill., 610 F. Supp. 19, 22. Podle „zásady rozumnosti“ v antimonopolním zákoně se zákonnost omezování obchodu zjišťuje zvážením všech faktorů působících v konkrétním případě, jako je průběh, nezákonný účinek, důvod k přijetí konkrétního postihu a účel požadované nápravy. U.S. v. National Soc. of Professional Engineers, D.C.D.C., 404 F. Supp. 457, 463. K naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 1 Shermanova protimonopolního zákona musí jednání obviněného vyústit v nepřiměřeně omezený mezistátní obchodu. Je na porotě, aby na základě všech skutečností a okolností, včetně ekonomických podmínek v daném odvětví a účinku na konkurenci posoudila, zda jednání obviněného je nepřiměřeným omezováním mezistátního obchodu. Standard Oil Co. v. United States, 221 U.S. 1, 31 S. Ct. 502, 55 L. Ed. 619; Best Advertising Corp. v. Illinois Bell Tel. Co., C. A. Ill. 339 F.2d 1009; Walker Process Equipment, Inc. v. Food Machinery & Chemical Corp., 382 U.S. 172, 86 S. Ct. 347, 15 L. Ed.2d 247. Kritérium „zásady rozumnosti“ se ovšem neuplatní v případech, kdy jde o porušení protimonopolního zákona per se, např. při podvodné manipulaci s cenami. Srovnej Per se doctrine; Per se isolations.

Rule of road. Pravidlo silničního provozu. Viz Right of way; Road.

Rule to show cause. Princip o povinnosti prokázat důvod. Nařízení soudu, aby se strana dostavila a prokázala důvod, proč by neměla být nucena učinit požadovaný skutek, nebo proč by se nemělo vynucovat to, čeho se princip týká. Srovnej Rule nisi. Viz Show cause order.

Rulemaking power. Normotvorná pravomoc. Kongres udělil Nejvyššímu soudu pravomoc stanovit procesní pravidla pro nižší a odvolací federální soudy. Na základě těchto zákonů (28 U.S.C.A. §§ 2071–2075, re Civil, Criminal, Appellate, Bankruptcy, Evidence Rules) platí pravidla řízení v civilních a trestních věcech u federálních distriktních soudů, bankrotních soudů, odvolacích soudů a řízení před federálními samosoudci. Některé další federální soudy mohou přijímat vlastní pravidla soudního řízení. (např. Daňový soud, 26 U.S.C.A. 7453). Viz také Rules Enabling Act of 1934.

Rule of 72. Pravidlo 72. Používá se k určení počtu let, která jsou potřebná k tomu, aby se úrokovaný vklad při uplatnění složeného úroku zdvojnásobil (úroková sazba z jistiny se vydělí 72).

Rule of 78. Pravidlo 78. Způsob kalkulace finančních poplatků při včasnejším splacení úvěru, tak aby měsíční splátky byly úměrné nesplacenému zůstatku. 78 je součet číslic od jedné do dvanácti – tj. počtu měsíců.

Rules Enabling Act of 1934. Zákon z r. 1934 o kompetenci přijímat procesní pravidla. Federální zákon, který na Nejvyšší soud delegoval rozsáhlé normotvorné pravomoci při přijímání procedurálních pravidel a jehož výsledkem byla Federální pravidla občanskoprávního řízení (Federal Rules of Civil Procedure). Tento zákon je dnes ve sbírce pod číslem 28 U.S.C.A. § 2072.

Rules of Appellate Procedure. Pravidla odvolacího řízení. Federální pravidla odvolacího řízení upravují proces odvolání od federálních distriktních soudů a Daňového soudu až po Federální odvolací soud. Podobná situace je i v jednotlivých státech. Viz Federal Rules of Appellate Procedure.

Rules of Civil Procedure. Pravidla civilního řízení. Federální pravidla civilního řízení upravují řízení u federálních distriktních soudů u všech žalob občanskoprávní povahy (zákonné, ekvitní, admirální) s několika málo výjimkami. Upravují rovněž kontradiktorní řízení u federálních bankrotních soudů. Hodně států přijalo pravidla podobná federálním. Viz Federal Rules of Civil Procedure; Rules enabling act of 1934.

Rules of court. Pravidla soudního řízení. Upravují řízení u celé řady různých soudů, jako jsou např. pravidla civilního, trestního a odvolacího řízení, pravidla důkazního řízení a pod. Ve většině států vydávají tato pravidla samy soudy, nebo nejvyšší soudy států, zatímco v jiných státech je přijímají zákonodárné sbory. Viz také Court rule; Rulemaking power.

Rules of Criminal Procedure. Pravidla trestního řízení. Federální pravidla trestního řízení upravují trestní řízení před federálními distriktními soudy USA, včetně přípravného, doplňkového a speciálního řízení před federálními soudci. Hodně států přijalo podobná pravidla. Viz Federal Rules of Criminal Procedure.

Rules of Decision Act. Zákon o pravidlech rozhodování. Paragraf 34 Zákona o soudnictví z r. 1789 stanovil, že „za pravidla rozhodování ve věcech common law u federálních soudů se budou považovat zákony států, pokud ústava, smlouvy a zákony Spojených států neustanoví jinak“. Tento paragraf se dodnes v podstatě nezměnil. Viz 28 U.S.C.A. § 1652.

Rules of Evidence. Pravidla důkazního řízení. Pravidla dokazování před soudem, která upravují přípustnost důkazů, např. federální pravidla důkazního řízení (uplatňují se u federálních distriktních a federálních bankrotních soudů); Jednotná pravidla důkazního řízení; Pravidla důkazního řízení státu Maine; Kalifornský zákoník důkazního řízení. Viz Federal Rules of Evidence.

Rules of navigation. Pravidla plavby. Viz Navigation.

Rules of Professional Conduct. Pravidla profesionálního jednání. Modelová pravidla Sdružení amerických právníků stanoví normy pro vztahy mezi právníkem a klientem, palmáre, střež zájmů, postavení a úlohu advokáta, transakce s osobami, které nejsou klienti, povinnosti a odpovědnost advokátních kanceláří a sdružení, právní poradenství a pro rozšiřování informací o právních službách (včetně reklamy). Tato pravidla nahradila bývalý Kodex profesionální odpovědnosti Sdružení amerických právníků.

Rule 10b-5. Norma 10b-5. Tato norma Komise pro burzy a cenné papíry stanoví, že je nezákonné vydávat nepravdivé materiální informace nebo opomenout zřejmější takových materiálních skutečností, které z hlediska okolností, za nichž jsou vydávány informace pro veřejnost, způsobí, že tyto informace se stanou zavádějícími. Viz také Sec. 10(b) of the Securities Exchange Act, 15 U.S.C.A. § 78(j)(b). Viz rovněž Insider; Material fact.

Ruling. Nález. Soudní nebo správní výklad ustanovení zákona, nařízení, vyhlášky či jiného právního předpisu. Může označovat i rozhodnutí soudu o přípustnosti důkazů, návrhů atd. Viz také Decree; Order; Rule.

Rumor. Pověst, šeptanda, nezaručené zprávy. Informace přecházející z osoby na osobu bez potvrzení jejich pravdivosti. Jako důkaz jsou obecně nepřipustné.

Run. v. Mít právní platnost na určitém území, např. soudní příkaz platí (runs) pro celý okres. Mít právní účinek v přesně stanoveném období, např. běží promlčecí lhůta.

Run. n. Strouha, potůček. V podnikání jde o provoz jako neustávající cyklus výroby. V bankovníctví ve významu náhlý nával klientů u přepážek výdeje vkladů z obavy ze zhroutení banky.

Runaway shop. „Prcháající provoz“. Zaměstnavatel, který přenáší svůj podnik na jiné místo, nebo ho dočasně uzavře z důvodů, které směřují proti odborům.

Runner. Osoba, která advokátovi shání klienty mezi oběťmi nehod. Rovněž osoba, kterou si najme ručitel kaucí k dopadení obviněného, který složil kauci, ale prchá před zákonem. Tato osoba může osobu propuštěnou na kauci sledovat, zadržovat, „zatýkat“ a dopravit k soudu. Viz také Ambulance chaser.

Running account. Běžný účet ve smyslu nevyrovnaného a nelikvidovaného účtu, tj. účtu, na němž se vedou otevřené a nevyrovnané reciproční pohledávky stran. Viz také Charge account; Revolving credit.

Running at large. Kandidovat za celý volební obvod. Označuje kandidáta, který se snaží být zvolen jako kandidát celého města, nikoli jeho jednotlivých okrsků či obvodů. Běhat ve volné přírodě (o volně žijících zvířatech).

Runnig days. Kalendářní dny. Dny tak jak jdou po sobě včetně neděl a svátků.

Running of the statute of limitations. Běh (nebo vypršení) promlčecí lhůty. Metaforický výraz, který znamená, že zákonem stanovená promlčecí lhůta již uplynula a žalobu již tudíž nelze podat. United States v. Markowitz, D. C. Cal., 34 F. Supp. 827, 829.

Running policy. Trvalé pojištění. Pojištění, které předpokládá, že po skončení současného pojištění bude pojištění průběžně pokračovat dále s tím, že se průběžně bude definovat předmět pojištění.

Running with the land. Přechází s pozemkem. Slovní spojení vztahující se ke smlouvám, které přecházejí na nového vlastníka při převodu pozemku. Smlouva přechází spolu s pozemkem, když nabyvatel získal pozemek i se smluvními povinnostmi nebo smluvními právy. Obvykle souvisí s břemeny, služebnostmi, např. průchodním právem a pod.

Running with the reversion. Přechází se zpětným nápadem. Smlouva přechází spolu se zpětným nápadem, když nabyvatel zpětného nápadu přebírá i odpovědnost za její plnění nebo práva z ní vyplývající.

Rural. Venkovský. Opak městského.

Rusticum iudicium. Lat. V námořním právu hrubé rozhodnutí. Takové, které rozdělí škody vzniklé při srážce lodí.

Rustler. Zloděj dobytka.

Rustling. Krádež dobytka.

Ruta. Lat. V římském právu věci dobývané ze země, např. písek, křída, uhlí a pod.

Ruta et caesa. V římském právu věci těžené (písek a vápenec) a věci kácené (řezané) (např. stromy, tráva).

Rylands v. Fletcher case. Starý anglický precedent, z něhož pochází doktrína absolutní odpovědnosti za abnormálně nebezpečné věci a činnosti. 2 H. L. 330. Viz Strict liability.

S

S. Zkratka pro „section“ (část, oddíl) „statute“ (zákon) a další slova, která začínají na toto písmeno.

S-1. Formulář, který se musí podat Komisi pro cenné papíry a burzy k zařazení akcií společnosti do seznamu akcií, s nimiž se bude obchodovat na burze. Viz Registration of securities.

Sabbath. Den Páně, den klidu. Jeden z názvů prvního dne v týdnu, správněji neděle (v.t.). Den klidu a náboženských bohoslužeb. V Deseti přikázáních je nazván jako sobota — sedmý den — a podle toho ji světi Židé a některé křesťanské sekty. Většina křesťanských církví však Den Páně světi v neděli.

Sabbath-breaking. Provinění spočívající v narušení zákonů o dodržování pracovního klidu v neděli, tj. porušování tzv. Blue-laws.

Sabotage. Sabotáž. Úmyslné ničení nebo poškozování nebo vadná výroba válečného materiálu, nebo poškozování vojenských zařízení. 18 U.S.C.A. § 2151 a násl. Rovněž úmyslné a zlovolné ničení majetku zaměstnavatele během pracovního sporu nebo bránění normálnímu provozu podniku. Burns v. U.S., 274 U.S. 328, 47 S. Ct. 650, 71 L. Ed. 1077.

Sac. Ve starém anglickém právu pravomoc panského soudu. Právo pána soudit stížnosti mezi jeho nájemci, ukládat pokuty a peněžité tresty.

Sacaburth, sacabere, saqabere. Ve starém anglickém právu osoba, která byla oloupena, nebo okradena o peníze či věci a která složila kauci na stíhání zločince.

Saccabor. Ve starém anglickém právu osoba, které byla ukradena věc a která okamžitě pronásledovala zloděje.

Sacramentales. Práv. lat. Kompurgatoři, očištvatelé. Ve feudálním právu osoby, které u soudu přísahaly na nevinu obviněného.

Sacramentum. Lat. Termín z common law pro přísahu.

Římské právo. Přísaha jako svatá věc. Konkrétně přísaha vojáků, že budou věrni svému veliteli a své zemi. Jeden z formálních způsobů podání žaloby ze zákona v raném římském právu (*legis actionem sacramentum*) bylo složení procedurální sázky (sacramentum), kterou složily obě sporné strany jako kauci nebo záruku, že se podřídí rozhodnutí. Strana, která vyhrála, dostala svou záruku zpět a kaucí poražené strany propadla ve prospěch státní pokladny, která ji použila na svaté účely, odtud její název.

Sacramentum decisionis. Rozhodnutí přísahou. Když v římském právu nebyla jedna ze stran schopna prokázat svou pravdu, navrhla, aby o výsledku sporu rozhodla přísaha protistrany. Protistrana byla povinna tuto nabídku přijmout nebo učinit stejnou nabídku, jinak přiznala, že nemá pravdu.

Sacramentum fidelitatis. Ve starém anglickém právu přísaha věrnosti lennímu pánovi.

Sacramentum habet in se tres comites, — veritatem, justitiam, et iudicium; veritas habenda est in iurato; justitia et iudicium in iudice. Přísaha v sobě obsahuje tři složky — pravdu, spravedlnost a soud; pravda je v přísahající straně; spravedlnost a soud je v soudci.

Sacramentum si fatuum fuerit, licet falsum, tamen non committit perjurium. Přísaha blázna, i když je falešná, není křivou přísahou.

Sacrilege. Ve starém anglickém trestním právu svatokrádež, krádež z kostela. Trestný čin vloupání do kostela nebo kaple a krádeže věcí. Znesvěcení svaté věci. Odcizení věcí, které dostaly duchovní osoby k náboženským účelům.

Sacrilegium. Lat. Svatokrádež. V římském právu odcizení posvátných předmětů nebo předmětů určených ke svatým účelům. Odcizení předmětů ze svatého místa.

Sacrilegus. Lat. V kontinentálním právu a v common law osoba, která se provinila svatokrádeží.

Sacrilegus omnium praedonum cupiditatem et scelera superat. Svatokrádežník je svou chamtivostí a zkažeností horší než ostatní zloději.

Sacristan. Sakristán, kostelník. V minulosti nazývaný rovněž „sagerson“ nebo „sagiston“.

Sadism. Sadismus. Forma sexuálního uspokojování způsobovaním bolesti jiným. Jde o duševní nemoc nebo poruchu. Opakem je *masochismus* (v.t.).

Saemend. Ve starém anglickém právu rozhodčí, arbiter.

Saepe constitutum est, res inter alios iudicatas aliis non praeiudicare. Již nejednou bylo řečeno, že věci rozhodnuté mezi jinými, by neměly poškozovat nezúčastněné strany.

Saepenumero ubi proprietates verborum attenditur, sensus veritatis amittitur. Tam, kde se pronáší přemíra slov, často se ztrácí pravý smysl.

Saevitia. Lat. V rozvodovém právu krutost. To, co způsobuje tělesnou újmu a co činí spoluzítí nebezpečným.

Safe. Trezor, sejf, bezpečnostní schránka. Kovová schránka na uchování cenných věcí. Bezpečný, nevystavený nebezpečí, zajištěný před nebezpečím, poškozováním a ztrátou. Dokument, který v době války vozily neutrální obchodní lodě. Má povahu povolení, že loď může pokračovat v určené cestě. Obsahuje jméno majitele, jméno, popis a příslušnost lodě, zamýšlenou trasu a pod. Někdy se rozlišuje mezi *passport* (pas), což je generální povolení cestovat přes území, které patří nebo které okupuje nepřítel, a mezi *safe-conduct* (glejt), který poskytuje nepřátelskému nebo jinému subjektu pokračovat v cestě do stanoveného cíle.

Safe deposit box. Bezpečnostní schránka. Kovová schránka v bance, do níž si zákazník ukládá cenné papíry a další cenné věci. Obvykle je třeba k jejímu otevření dvou klíčů, z nichž jeden má banka a druhý má u sebe zákazník.

Safe deposit company. Společnost zabývající se pronájmem bezpečnostních schránek. Společnost, která pronajímá zákazníkům ve svých trezorech schránky. Ke svým schránkám mají zákazníci výlučný přístup, za podmínky, že dodrží pravidla stanovená společností. Viz Depository; Safe deposit box.

Safe Harbor rule. Ustanovení v daňovém zákoně, které chrání daňového poplatníka, který se snažil dodržet zákon. Příkladem může být odhad příští daně. Jestliže poplatník zaplatí v odhadovaných splátkách 100% své daňové povinnosti z předcházejícího roku, vyhne se pokutě za neúplné zaplacení daní.

Safe limit of speed. Nejvyšší bezpečná rychlost. V kontextu omezení rychlosti automobilů na železničních přechodech jde o nejvyšší rychlost, při níž může osoba zpozorovat přibližující se vlak a zastavit ještě před nebezpečnou zónou. Horton v. New York Cent. R. Co., 205 App. Div. 763, 200 N.Y.S. 365, 366.

Safe place to work. Bezpečné pracovní prostředí. V zákoně o zaměstnavatelích a zaměstnancích se jedná o takové místo, v němž zaměstnavatel vyloučil veškeré nebezpečí, které měl při uplatnění povinné péče odstranit nebo zabezpečit. Povinnost zaměstnavatele poskytnout k práci „bezpečné místo“ zahrnuje i místa, na které musí zaměstnanec během práce chodit. High Splint Coal Co. v. Ramey's Adm'x, 271 Ky. 532, 112 S.W.2d 1007, 1008. Federální, státní a místní vyhlášky, jakož i kontrolní orgány vyžadují přijetí a dodržování zdravotních a bezpečnostních předpisů pro pracovníky. Viz např. Occupational safety and Health Act.

Safety Appliance Act. Zákon o bezpečnostních zařízeních. Federální zákon upravující bezpečnost zařízení, která používají veřejní přepravci v mezistátním (meziamerickém) obchodě. 45 U.S.C.A. § 1 a násl.

Sagibaro. Ve starém evropském právu soudce. Doslova „muž pověřený kauzami“. Ten, kdo prováděl spravedlnost a rozhodoval kauzy.

Said. Řečený, výše uvedený. Pojem se často používá ve smlouvách, žalobách a v dalších právních listinách. Synonymem je „aforesaid“. Greeley Nat. Bank. v. Wolf, C.C.A. Colo., 4 F.2d 67, 69.

Sail. Vypout. Vypravit na cestu připravenou loď, s cílem pokračovat bez dalšího odkladu.

Sailors. Námořníci.

Sailors' Relief Act. Viz Soldiers' and Sailors' Civil Relief Act.

Sailors' will. Závět' námořníka. Ústní poslední vůle, kterou zákon povoluje u námořníků na moři. Na jejím základě se mohou dědit movitostí, nikoli však nemovitostí. Viz také Nuncupative will.

Saisie. Fr. Ve francouzském právu soudní zabavení neboli sekvestrace majetku. Různé druhy zabavení viz níže.

Saisie-arret. Obstavení majetku, který je v dlužbě třetí osoby.

Saisie-exécution. Soudní příkaz připomínající *fieri facias*; jde o takový druh zabavení, při němž věřitel ode-

vzdá do péče zákona (soudu) movitý majetek dlužníka, který podléhá zabavení, s cílem, aby tento majetek byl prodán a věřitel obdržel svou pohledávku z výtěžku prodeje.

Saisie-foraine. Povolení příslušného soudce věřiteli, aby zabavil majetek jeho dlužníka v distriktu, v němž věřitel bydlí. Má stejný účinek jako zabavení majetku, které se uplatní při platbě nesplaceného dluhu.

Saisie-gagerie. Podobá se institutu „distress“ z common law: exekuce, při níž vlastník pronajal zařízení domu nebo farmy a ponechal si zadržovací právo.

Saisie-immobiliere. Věřitel odevzdá do péče zákona (do rukou justice) nemovitý majetek svého dlužníka, s cílem prodat ho a obdržet splacení dluhu z výtěžku prodeje.

Sake. Ve starém anglickém právu jde o právo pána pokutovat své nájemce. Osvobození od žaloby u okresního nebo „stovkového“ soudu.

Salable. Prodejný. Vhodný k prodeji v běžném obchodování a za obvyklou prodejní cenu. Viz Marketable title; Merchantability.

Salable value. Přiměřená prodejní cena. Obvyklá prodejní cena na tom místě, kde se zboží nachází, a v čase, kdy se určuje jeho cena. Fort Worth & D. N. Ry. Co. v. Sugg, Tex. Civ. App., 68 S.W.2d 570, 572. Viz také Value.

Salarium. Lat. V římském právu příplatek za vyšší služby. Mzda nebo plat. Roční odměna.

Salary. Plat, odměna za poskytnuté služby. V užším smyslu fixní pravidelně vyplácená odměna za poskytnuté služby. Určená kompenzace vyplácená periodicky, např. jednou ročně, měsíčně, nebo v jiných pevných termínech, na rozdíl od mzdy (wages), která obvykle vychází z hodinové sazby. Viz také Fixed salary; Wages.

Sale. Prodej, Převod práv. Smlouva mezi dvěma stranami, které se nazývají prodávající (seller, vendor) a kupující (buyer, purchaser), podle níž prodávající převádí na kupujícího za protihodnotu nebo za slib splacení ceny, vlastnický titul a samotnou věc. Převod majetku za protihodnotu poskytnutou ve službách. Převod majetku za fixní peněžitou částku nebo za její ekvivalent. Grinnell Corp. v. U.S., 390 F.2d 932, 945, 182 Ct. Cl. 702. Přechod vlastnického titulu z prodávajícího na kupujícího za určitou cenu. Jednotný obchodní zákoník § 2-106(1). Transakce, při níž se zákazníkovi dodává zboží nebo služby oplátkou za platbu v hotovosti nebo za smluvní závazek platby. Tento pojem se chápe jako převod majetku z jedné strany na druhou za nějakou cennou protihodnotu. Herskovitz v. Vespico, 238 Pa. Super. 529, 362 A.2d 394, 396. Prodej zboží upravuje Jednotný obchodní zákoník (čl. 2). Smlouva, podle níž se za cennou protihodnotu převádí majetek z jedné osoby na druhou, přičemž se konkludentně předpokládá, že přitom přechází na druhou stranu i absolutní vlastnický titul. K tomu, aby došlo k prodeji, musí stát strany ve vzájemném vztahu jako prodávající a kupující, obě strany musí souhlasit se stejnou transakcí a musí dojít k předání protihodnoty. Commissioner of Internal Revenue v. Freihofer, C.C.A. 3, 102 F.2d 787, 790. Termín „sale“ zahrnuje jakoukoli smlouvu o prodeji nebo jiném odbytu. Zákon o akciových burzách, § 3. Pojmy „sale“, „sell“, „offer to sell“ a „offer for sale“ zahrnují smlouvu o prodeji nebo odbytu, nebo pokus či nabídku

prodat, nebo žádost o nabídku k prodeji cenného papíru nebo majetkových práv na cenný papír za nějakou protihodnotu. Zákon o investičních společnostech, 2. Prodej v kontextu vztahu mezi majitelem nemovitosti a reálním agentem, jehož cílem je zajistit kupujícího, znamená získání kupujícího, který je schopen, připraven a ochoten koupit nemovitost za podmínek, které stanoví prodávající. Viz také Approval sales; Auction; Bargain and sale; Bargain sale or purchase; Bootstrap sale; Bulk sale; Buy and sell agreement; Cash sale; Casual sale; Consignment; Contract of sale; Credit sale; Fire sale; Forced sale; Installment sale; Isolated sale; Judicial sale; Scalper; Sheriff's sale; Simulated sale; Symbolic sale; Symbolic delivery; Tax sale; Wash sale.

Rozdíly oproti jiným termínům

Prodejní smlouva (contract of sale) není totéž co „barter“ (který se vztahuje jen na zboží) a „exchange“ (směna) (což se vztahuje jak na pozemky, tak na zboží), protože oba posledně uvedené termíny označují výměnu majetku za majetek, tj. jestliže jde o prodej, protihodnota se vždy vyplácí v hotovosti, jestliže však jde o bārtr nebo o směnu, vyplácí se protihodnota v jiné formě. „Sale“ není totéž co „gift“ (dar), protože u daru nedochází k předání protihodnoty za prodanou věc. Onerózní (břemenem zatížený) dar se svou povahou někdy blíží prodeji, alespoň v těch případech, kdy břemeno, které se při takové transakci ukládá, se vyplácí v hotovosti. „Sale“ je třeba rovněž odlišovat od „bailment“ (depozice věci), protože rozdíl mezi těmito dvěma transakcemi spočívá v tom, že depozice vždy předpokládá navrácení složené záruky deponentovi, a to buď v její původní formě nebo v jiné ekvivalentní formě. Prodej ovšem nikdy nepředpokládá navrácení prodané věci, jenom navrácení peněžní protihodnoty. Prodejní smlouva se rovněž liší od „accord and satisfaction“ (dohoda o jiné formě plnění namísto placení), protože při této transakci je předmětem převodu vyrovnání pohledávky, zatímco předmětem prodeje je cena. Hlavní rozdíl mezi vztahem prodávající–kupující a vztahem zmocnitel–zmocněnec spočívá v tom, že při prodeji přechází vlastnický titul na kupujícího, zatímco při komisionářském převodu (consignment) od zmocnitel na zmocněnce zůstává vlastnický titul u zmocnitel a na zmocněnce přechází jen držba. Prodej se rovněž liší od hypotéky (mortgage) v tom, že prodej je převodem absolutního majetkového práva na zboží za určitou cenu, zatímco hypotéka je přinejlepším podmíněný prodej majetku zastaveného jako záruka za splacení dluhu nebo za splnění nějakého závazku s podmínkou, že po splnění přejde vlastnický titul zpátky na hypotečního dlužníka. Opuštění věci (abandonment) musí být učiněno bez úmyslu, aby opuštěnou věc získala kterákoli jiná osoba, protože když se věc opustí za protihodnotu, jde o prodej nebo bārtr, a jestliže se opustí bez protihodnoty, ale s úmyslem, aby se jejím vlastníkem stala některá jiná osoba, jde o dar. Del Giorgio v. Powers, 27 Cal. App.2d 668, 81 P.2d 1006, 1014.

Obecná klasifikace

Absolute and conditional sales. Nepodmíněný a podmíněný prodej. Nepodmíněný (absolutní) prodej je takový, při němž po dokončení transakce přecházejí movité věci na kupujícího. Podmíněný prodej je takový, při němž je převod vlastnického titulu závislý na splnění jisté podmínky – obvykle zaplacení ceny. Jde vlastně

o nákup, který se stane nepodmíněným po nějaké události, nebo o nákup doprovázený dohodou o opětovném prodeji za určitých podmínek. Při podmíněném prodeji si prodávající ponechává vlastnický titul jako záruku zaplacení zboží. Viz rovněž Conditional sale contract; Secured transaction.

Auction sale. Aukční prodej. Viz Auction.

Bill of sale. Kupní smlouva. Viz Bill.

Bulk sale. Prodej ve velkém. Odkoupení celé nebo velké části materiálu, zboží, zařízení a dalšího inventáře, nikoli však v běžném maloobchodě. Jedn. obch. zák. § 6–102. Zákon předepisuje postup, který se při takovém prodeji musí dodržet, kvůli nebezpečí podvodu na věřitelích prodávajícího.

Cash sale. Prodej proti platbě. Transakce, při níž se při dodání zboží musí zaplatit plná cena. Vlastnický titul nepřechází před zaplacením ceny. Nebo když vlastnický titul již přešel na kupujícího, nepřechází na něho držba až do zaplacení plné ceny. Srovnej Sale on credit, níže.

Conditional sale. Viz Absolute and conditional sales, výše.

Consignment sale. Komisionářský prodej. Viz Consignment.

Credit sale. Prodej na úvěr. Viz Sale on credit, níže.

Exclusive sale. Výlučný prodej. Dohoda mezi vlastníkem nemovitosti a reálním agentem, že vlastník neprodá nemovitost po dobu trvání jejich smlouvy jinému kupujícímu, než kterého získá dotýčný reální agent. Viz Exclusive agency listing; Listing.

Executed and executory sales. Provedený a neprovedený prodej. Provedený (executed) prodej je již dokončený ve všech detailech a smluvním stranám již nezbývá udělat nic k tomu, aby uskutečnily nepodmíněný převod předmětné věci. Neprovedený (executory) prodej je takový, jehož podmínky byly již v podstatě dohodnuty, ale kterému ještě chybí dohodnout některé detaily, jako je cena, množství, identita prodáváných věcí, splátky, nebo uskutečnit dodávku.

Execution sale. Exekuční prodej. Viz samostatné heslo.

Fair sale. Poctivý prodej. Viz samostatné heslo.

Forced sale. Nucený prodej. Prodej bez souhlasu majitele, avšak z titulu soudního řízení na základě exekučního příkazu nebo jiného rozhodnutí o propadnutí věci. Viz Judicial sale; Sheriff's sale; Tax-sale, níže.

Foreclosure sale. Prodej po zabavení. Viz Foreclosure.

Fraudulent sale. Podvodný prodej. Prodej uskutečněný s úmyslem podvést věřitele vlastníka převáděného majetku tím, že se majetek dostane z jejich dosahu a přemění se na hotovost, z níž se pak uspokojí jejich nároky. Bankrotní soud může takový prodej prohlásit za neplatný.

Gross sale. Hrubý odbyt. V účetnictví jde o celkový odbyt před odečtením výnosů a srážek.

Installment sale. Prodej na splátky. Prodej, při němž kupující provádí pravidelné platby a prodávající si ponechává právní titul na zboží až do zaplacení celé částky. Viz Retail installment sale; Sale on credit, níže.

Judicial sale. Soudní prodej. Prodej, který skutečně v rámci soudního řízení a z nařízení soudu řádně jmenovaná úřední osoba. Viz také *Sheriff's sale*; *Tax-sale*, níže.

Memorandum sale. Prodej podmíněný schválením. Forma podmíněného prodeje, při němž se zboží dostane do držby kupujícího a vlastnický titul zůstává u prodávajícího až do doby, kdy kupující zboží akceptuje nebo odmítne.

Net sale. Čistý odbyt. Hrubý odbyt minus výnosy a srážky.

Private sale. Soukromý prodej. Prodej, který domluví a uzavře prodávající a kupující, aniž by využili reklamu, inzerci, aukci nebo zprostředkovatele. Viz Jedn. obch. zák. § 2–706.

Public sale. Veřejný prodej. Prodej přes inzerát, aukci nebo šerifa. Viz Jedn. obch. zák. § 2–706. Viz rovněž *Judicial sale*; *Sheriff's sale*; *Tax-sale*.

Retail installment sale. Maloobchodní prodej na splátky. Prodej zboží nebo poskytování služeb maloobchodníkem jinému maloobchodníkovi za odloženou platbu splatnou ve splátkách.

Sale and return. Komisionářský prodej. Druh smlouvy, podle níž prodávající (obvykle výrobce nebo velkoobchodník) dodá určité množství zboží kupujícímu s tím, že kdyby si kupující chtěl ponechat, použít nebo dál prodat dodané zboží, bude na toto zboží pohlížet, jako kdyby mu bylo prodáno a zaplatí prodávajícímu cenu tohoto zboží, nebo si ji ponechá jako depozitum, s nímž bude nakládat podle příkazů prodávajícího. *Sturm v. Boker*, 150 U.S. 312, 14 S. Ct. 99, 37 L. Ed. 1093. Vlastnický titul u tohoto druhu smlouvy přechází ihned na kupujícího, který má právo prodej zrušit a vlastnická práva mu zůstávají až do doby, kdy toto právo využije. Viz Jedn. obch. zák. § 2–326.

Sale by auction. Prodej na aukci. Viz *Auction*.

Sale by sample. Prodej podle vzorků. Kupní smlouva, v níž se obě strany dohodnou, že vystavené zboží představuje normu, které odpovídá i nevystavené zboží. Vzorek, který je součástí obchodního jednání, tvoří výslovnou záruku, že i všechno ostatní zboží souhlasí s vystaveným vzorkem nebo modelem. Jedn. obch. zák. § 2–313. Viz také *Sample, sale by*.

Sale-note. Neformální obchodní dopis o předmětu a podmínkách prodeje, který zasílá zprostředkovatel prodávajícímu, který u něj k tomuto účelu složil zboží, a kupujícímu, s nímž o prodeji jednal. Říká se mu rovněž „bought and sold notes“.

Sale on approval. Prodej „na zkoušku“. Druh podmíněného prodeje, při němž si kupující zboží vyzkouší, a když je spokojen, stává se prodej nepodmíněným. Schválení kupujícího nemusí být ovšem výslovné a může se dedukovat z toho, že si ponechal zboží delší než přiměřenou dobu. Viz také *Sale or return*, níže; *Approval sales*. Prodej na zkoušku je takový, když kupující může zboží vrátit, i když vyhovuje smlouvě. Takové zboží obecně nepodléhá nárokům věřitelů kupujícího až do doby, kdy ho kupující akceptuje. Jedn. obch. zák. §§ 2–326, 2–327.

Sale on credit. Prodej na úvěr. Prodej věcí i s jejich dodáním, při kterém je platba odložena na pozdější datum. Viz *Credit*; rovněž *Installment sale*, výše.

Sale or return. Prodej nebo vrat. Druh podmíněného prodeje, při němž lze zboží vrátit prodávajícímu, i když vyhovuje kontraktu, jestliže bylo zboží dodáno především k dalšímu prodeji. Jedn. obch. zák. §§ 2–326(1), (3), 2–327. Kupní smlouva, podle níž právní nárok okamžitě přechází na kupujícího s tím, že kupující může smlouvu zrušit nebo zboží vrátit, jestliže se mu nepodaří prodat ho. *American Nat. Bank of Denver v. Christensen*, 28 Colo. App. 501, 476 P.2d 281, 285. Viz také *Sale on approval*, výše.

Sale per aversionem. V kontinentálním právu jde o prodej, kdy se zboží kupuje na objem, nikoli na váhu nebo za jednotkovou cenu, nebo když se prodává pozemek i s nemovitostí za hrubou cenu, nikoli podle ceny čtverečního metru nebo aru. Dochází k němu zejména u prodeje izolovaných nemovitostí, jako je ostrov uprostřed řeky, nebo pozemek obklopený vodou, nebo nemovitý majetek prodaný jako celek v určitých hranicích. *Cornish v. Kinder Canal Co.*, La. App., 267 So.2d 625, 629. Kupující nabyvá majetek umístěný uvnitř hranic stanovených v kupní smlouvě, bez ohledu na rozlohu uvedenou ve smlouvě. Popis hranic majetku tak má přednost před konkrétně uvedenou rozlohou. *Deshotel v. Lachney*, La. App. 3 Cir., 465 So.2d 974, 977.

Sale with all faults. Prodej se všemi chybami zboží, neboli prodej zboží „tak jak stojí a leží“, pokud prodávající podvodně neprohlašuje, že prodáváná komodita je bezchybná nebo pokud před kupujícím neskrývá nějakou vadu zboží.

Sale with right of redemption. Prodej s právem vykoupení. Prodej, při němž si prodávající vyhradí právo vykoupit zboží zpátky a vrátit zaplacenou cenu. Viz také *Sale on approval*; *Sale or return*, výše.

Sheriff's sale. Prodej, který skutečný šerif nebo jeho zástupce z titulu jejich pravomocí jako vykonavatelů soudního rozhodnutí. Viz *Forced sale*; *Judicial sale*, výše; *Foreclosure*; *Sheriff's sale*.

Short sale. Spekuláční prodej. Viz samostatné heslo.

Tax sale. Prodej pozemku kvůli nezaplaceným daním. Prodej majetku z moci zákona, s cílem inkasovat vyměřenou daň, kterou nezaplatil vlastník pozemku.

Voluntary sale. Dobrovolný prodej. Prodej, který uskuteční vlastník prodávané věci o vlastní vůli. *Opakem je Forced sale*, výše.

Wash sale. Fingovaný prodej. V obchodování s cennými papíry jde o fiktivní transakci, v níž si jedna a táž osoba prodává a nakupuje stejné akcie, aby vytvořila dojem tržní aktivity nebo aby pro tyto akcie vytvořila trh. Takové transakce jsou zakázány.

Sale against the box. Prodej v protisměru. Druh „short sale“ (v.t.) v době, kdy daňový poplatník vlastní v podstatě identické akcie.

Sale and leaseback. Prodej a zpětný pronájem. Pronájem, při němž firma prodá své aktivum jiné firmě a současně si ho pronajme pro vlastní využití. Prodej aktiva kupujícímu, který jej okamžitě pronajme prodávajícímu. Dělá se to obvykle s cílem: 1) získat hotovost ve vyšší kupní ceny, kterou může prodávající využít jinak, 2) kvůli jinak nedostupným výhodám, jako je odpis plné hodnoty aktiva v účetních knihách prodávajícího kvůli daním z příjmu a rozložení splátek leasingu na kratší dobu ve srovnání s odpisy. Splátky leasingu se rovnají kupní

ceně i s úrokem minus odhadovaná zbytková hodnota. I když k pronájmu dochází až po prodeji, na obojí se pohlíží jako na jednu transakci.

Sale of land. Viz *Conveyance*; *Conveyancing*.

Sale or exchange. Prodej nebo směna. V daňovém zákoně označuje toto slovní spojení transakci, jejímž výsledkem je zisk nebo ztráta přiznávaná pro účely federálních daní. I.R.C. § 1001.

Sales agreement or contract. Kupní dohoda neboli smlouva. Smlouva o prodeji zboží. Smlouva, jejímž prostřednictvím se realizuje převod zboží z kupujícího na prodávajícího za fixní cenu vyjádřenou v peněžních jednotkách, kterou kupující zaplatí, nebo se zavázal zaplatit. Může se vztahovat jak na aktuální prodej zboží, tak na termínovaný prodej. Jedn. obch. zák. § 2–106(1). Tento termín se používá i pro prodej nemovitostí, včetně prodeje právních listin. Viz také *Conditional sale contract*; *Sale*.

Sales contract. Kupní smlouva. Viz *Sale*; *Sales agreement or contract*.

Sale finance company. Společnost zabývající se zlevněným nákupem a inkasem pohledávek.

Sale invoice. Odbytová faktura. Viz *Invoice*.

Salesman. Obchodní cestující, prodáváč, obchodník. Viz *Commercial traveler*; *Dealer*; *Drummer*; *Hawker*; *Peddler*.

Sales tax. Daň z odbytí. Státní nebo místní daň z maloobchodního prodeje zboží nebo služeb. Jde o procentuální podíl jejich ceny. Obvykle tuto daň zaplatí kupující, ale prodávající ji inkasuje jen jako plátce daně a odvede ji vládě. V různých státech existují různé výjimky na nákup konkrétních položek, např. určitých potravin, služeb a výrobních prostředků. Když prodávající a kupující pocházejí z různých států, uplatní se obvykle daň z užití.

Saloon. Hostinec, hospoda. *Hinton v. State*, 137 Tex. Cr. R. 352, 129 S.W.2d 670, 673. V běžné řeči místo, kde se čepují a konzumují alkoholické nápoje, výčep.

Salus. Lat. Zdraví, prosperita, bezpečnost.

Salus populi suprema lex. Blaho lidu je nejvyšším zákonem. *Lingo Lumber Co. v. Hayes*, Tex. Civ. App., 64 S.W.2d 835, 839.

Salvage. Odpad. Obecně to, co bylo zachráněno a co zbude ze zboží nebo nemovitosti po nějaké nehodě, např. po požáru. V podnikání jde o aktivum, které se již nedá používat (je například zastaralé), ale které má zbytkovou hodnotu. V pojištnictví ta část majetku, která připadne pojišťovně po zaplacení pojistného nároku. Pojišťovna může odečíst tzv. zachráněnou pojistnou hodnotu od částky pojistného nároku a nechat majetek pojištěnci. V námořním právu jde o odměnu osobám, které přispěly k záchraně lodí nebo nákladu před bezprostřední hrozbou ztráty. *Cope v. Valette Dry-Dock Co.*, 119 U.S. 625, 7 S. Ct. 336, 30 L. Ed. 501. K nároku na tuto odměnu je třeba prokázat nebezpečí, dobrovolnou službu, která nevyplývá z povinnosti nebo ze speciálního kontraktu a úspěšnost poskytnutých služeb. *Robert R. Sizer & Co. v. Chiarello Bros.*, D.C.N.Y., 32 F.2d 333, 335.

Equitable salvage. Spravedlivá odměna. Analogicky se termín „salvage“ používá i v případech, které nemají nic společného s nehodami na moři, ale při nichž byl

majetek uchráněn před ztrátou pomocí určitého vylepšení. Osoba, která provedla vylepšení jako poslední, má v takovém případě přednost před ostatními, protože bez jejího přispění by byla věc jinak ztracena. Toto právo, kterému se říká „spravedlivá odměna“, a má povahu retenčního práva, má význam zejména u plátek, které byly provedeny s cílem zabránit propadnutí nájmů nebo pojistky a pod.

Salvage charges. Poplatek za záchranu. Zahrnuje veškeré výdaje a náklady nabyté při záchraně ohroženého majetku. Nesou je konec konců pojišťovatelé.

Salvage loss. Zachráněná ztráta. Ztráta, k níž by došlo, kdyby nebylo vynaloženo úsilí na záchranu. V terminologii pojišťovatelů lodí znamená rozdíl mezi původní hodnotou pojištěného majetku a zbytkovou hodnotou vraku.

Salvage service. Záchraná služba. Dobrovolně poskytnuté služby lodí v nouzi, za které, podle zákona, náleží odměna. Odlišuje se od „towage service“ (vlečení), protože vzeti do vleku se poskytuje pouze s cílem urychlit cestu lodí, aniž by byly přítomné prvky ohrožení, třebaže se obě služby mohou poskytovat stejným způsobem. *The Emanuel Stavroudis*, D. C. Md., 23 F.2d 214, 216.

Salvage value. Zbytková hodnota. Hodnota věci po uplynutí její životnosti. Většinou se musí odečíst při kalkulaci odpisů. Současná nebo odhadovaná prodejní cena vyřazeného nebo prodávajícího výrobního prostředku minus náklady na demontáž a likvidaci. Může se skládat ze současné prodejní ceny, kterou daňový poplatník očekává při prodeji aktiva, které přestane používat ve svém podniku, nejde však o nominální hodnotu nebo hodnotu šrotu. *Hibernia Nat. Bank in New Orleans, Trust Div. v. U.S.*, C. A. La., 740 F.2d 382, 386. Hodnota budovy, která se má přemístit na jiné místo. Používá se zejména při zabírání pozemků pro stavbu dálnic.

Salvo. Lat. Kromě. *Salvo ne et haeredibus meis* – kromě mě a mých dědiců. *Salvo jure cujuslibet* – bez poškození práv jiných osob.

Salvor. Zachránce. Osoba, která nemá konkrétní vztah k lodi v tísni a poskytne jí dobrovolně a na vlastní riziko služby, aniž by existovala předběžná úmluva, která by tuto osobu zavazovala takové služby dotyčné lodi poskytovat.

Salvus plegius. Práv. lat. Bezpečná zástava, jinak též „certus plegius“ – jistá zástava.

Same. Stejný, identický, ekvivalentní. Ne vždy však ve významu „identický“. Často označuje druh, nikoli konkrétní věc. Když před ním stojí určitý člen, znamená věc, o které se právě mluvilo. Dvě provinění jsou, podle zásady o zákazu dvojího stíhání za stejné provinění z federální ústavy, „the same“ (stejná), pokud ani jedno z nich nevyžaduje důkaz, které nevyžaduje druhé provinění. *Ex parte Joseph Tex. Cr. App.*, 558 S.W.2d 891, 893. Viz také *Jeopardy*; *Same offense*.

Same evidence test. Zkouška stejného dokazování. Tato zkouška se používá při určování, zda se jedná o dvojí stíhání za stejné provinění a spočívá v zjišťování, zda by důkazy předložené při druhém obvinění zdůvodnily odsouzení na základě prvního obvinění, nebo zda by stejné důkazy zdůvodnily odsouzení v obou případech. *U.S. v. Liotard, C.A.N.J.*, 817 F.2d 1074, 1077. Viz *Double jeopardy*; *Same offense*.

Same invention. Identický vynález. Označuje vynález, který byl popsán v původním patentovém listu a je tudíž tímto patentem chráněn. *Morgan v. Drake, Cust. & Pat. App.*, 36 F.2d 511, 512. Neurčuje se podle původního patentu, ale podle popisu a podle dalších důkazů, které může komisař považovat za relevantní. *Detrola Radio & Television Corporation v. Hazeltine Corporation, C.C.A. Mich.*, 117 F.2d 238, 241.

Same offense. Stejně provinění. Tak jak tento termín používá ústava, která stanoví, že nikdo nesmí být souzen dvakrát za stejné provinění, neznamená tento pojem stejné provinění *eo nomine*, ale stejný trestný čin nebo opomenutí. Tak jak tento pojem používá zákon o zvýšení trestu za následné spáchání stejného provinění, znamená podobné provinění stejné povahy nebo charakteru. *Cherry v. State, Tex. Cr. App.*, 447 S.W.2d 154, 158. Zkouška stejného provinění ovšem stanoví, že pokud se mají prokázat rozdílné znaky a prvky skutkové podstaty, nejde o stejná provinění. *U.S. v. Martino, C. A. Fla.*, 648 F.2d 367, 382. *Viz také Jeopardy; Same; Same evidence test.*

Sample. Vzorek. Ukázka zboží předkládaná k prozkoumání jako důkaz kvality ostatních výrobků, např. vzorek látky nebo pšenice.

Sample, sale by. Prodej podle vzorků. Prodej, při němž se kupujícímu předkládají jen vzorky prodávajícího zboží. Jakýkoli vzorek nebo model, který tvoří součást obchodního jednání, představuje výslovnou záruku, že i všechno ostatní zboží souhlasí se vzorkem nebo modelem. *Jedn. obch. zák. § 2-313(1)(c).* *Viz také Sale.*

Sanae mentis. Lat. Ve starém anglickém právu duševní zdraví, zdravá mysl.

Sanctio. Lat. Sankce. V kontinentálním právu část právní normy, která obsahuje trest za její porušení.

Sanction. v. Sankcionovat, souhlasit, potvrzovat, schvalovat. *U.S. v. Tillinghast, D.C.R.I.*, 55 F.2d 279, 283. Schválení nebo ratifikace.

Sanction. n. Sankce, trest nebo jiný donucovací prostředek, kterým se vynucuje dodržování zákona a dalších právních norem. Ta část právní normy, která má za cíl zajistit její vynucení tím, že ukládá trest za její porušení nebo odměnu za její dodržení. Například *Fed. prav. civil. řízení 37* stanoví sankce za nesplnění povinnosti zveřejnění a pravidlo č. 11 dává soudu právo uložit disciplinární sankce právním zástupcům za nevhodné chování. *Viz také Contempt; Criminal sanctions.*

Sanctuary. Svatyně, útočiště. Ve starém anglickém právu svaté místo, které mělo jisté výsady, a kam se obvykle ukrývali pachatelé, protože tam nemohli být zatčeni, ani tam nemohlo být vykonáno právo. Obecně jakékoli svaté místo.

Sandwich lease. Dvojitý leasing. Pronájem věci nájemci, který jí následně pronajme dále. *Viz Sublease.*

Sane. Duševně zdravý. Ten, kdo rozezná pravost od nepravosti, dobro od zla a dokáže zhodnotit důsledky svých činů. *Stout v. State*, 142 Tex. Civ. R. 537, 155 S.W.2d 374, 377. *Srovnej Insanity.*

Sanguis. Lat. V kontinentálním a starém anglickém právu krev, příbuzenstvo. Pravomoc pána soudit případy, v nichž byla prolita krev.

Sanipractic. Způsob léčení bez použití léků. *Martin v. Department of Social Security*, 12 Wash.2d 329, 121 P.2d 394, 395.

Sanipractors. Léčitel, který nepoužívá léky. *State v. Lydon*, 170 Wash. 354, 16 P.2d 394, 395.

Sanitary. Zdravotní, hygienický, sanitární. Týkající se zdraví, zvláště čistoty a infekčních a choroboplodných vlivů.

Sanitary code. Hygienická vyhláška. Místní vyhlášky upravující hygienické podmínky v zařízeních, která vyrábějí a rozvážejí potraviny a poskytují zdravotnické služby.

Sanitation. Ozdravování, hygiena, sanitace. Opatření namířená na podporu a zkvalitňování veřejných zdravotních podmínek; ničení nebo neutralizace zdraví škodlivých faktorů; praktické uplatňování zdravotní vědy. *Viz Sanitary code.*

Sanity. Duševní zdraví. Normální chápání. Normální stav lidské mysli, opak nepřičetnosti.

Sanity hearing. Slyšení ve věci duševní způsobilosti. Předběžné šetření, zda je osoba duševně způsobilá podstoupit soud. Může se ovšem konat v kterékoli fázi trestního řízení. *Viz 18 U.S.C.A. § 4241* násl; *Fed. prav. trestního řízení 12.2.* Řízení, při němž se určuje, zda bude osoba internována v zdravotnickém zařízení.

Sanity trial. Přelíčení ve věci duševní způsobilosti. V některých státech se může otázka viny a duševního zdraví posuzovat odděleně.

Sans ce que. Práv. lat. Bez tohoto. *Viz Absque hoc.*

Sans frais. Fr. Bez nákladů.

Sans impeachment de wast. Práv. fr. Bez obvinění z poškozování. *Viz Absque impetitione vasti.*

Sans jour. Fr. Doslova: bez dne (bez stanoveného termínu). *Sine die.*

Sans recours. Fr. Bez postihu. *Viz Indorsement.*

Sap. Obecný termín, který zahrnuje takové zbraně jako je „blackjack“ (kožený obušek s olověnou hlavou) „slung shot“ (koule na řemeni), „billy“ (obušek) „sandbag“ (pytlík s pískem) nebo „brass knuckles“ (mosazné boxery). *People v. Mulherin*, 140 Cal. App. 212, 35 P.2d 174, 175, 176.

Sapiens incipit a fine, et quod primum est in intentione, ultimum est in executione. Rozumný člověk začíná odzadu a to, co má v úmyslu uskutečnit jako hlavní, uskuteční nakonec.

Sapiens omnia agit cum consilio. Moudrý člověk dělá všechno uváženě.

Sapientia legis nummario pretio non est aestimanda. Moudrost zákona nelze měřit penězi.

Sapientis iudicis est cogitare tantum sibi esse permissum, quantum commissum et creditum. Moudrý soudce přemýšlí, zda věc spadá do jeho jurisdikce.

Satisdare. Lat. V kontinentálním právu ručit za závazek zmocnitele.

Satisdatio. Lat. V římském právu záruka, kterou složí např. žalovaná strana, že zaplatí to, k čemu bude odsouzena.

Satisfaction. Uspokojení. Uspokojování. *Seago v. New York Cent. R. Co.*, 349 Mo. 1249, 164 S.W.2d 336, 341. Splnění povinnosti zaplacením dlužné částky, nebo částky, k níž byla povinná osoba zavázána rozsudkem soudu nebo jinak. Rozsudku je tedy učiněno zadost,

když strana, která prohrála, zaplatí straně, která vyhrála, částku uvedenou v rozsudku. Provedení neboli realizace dohody. *Jones v. Whiteley*, 112 Idaho 886, 736 P.2d 1340, 1344. Dědictví se považuje za uspokojené, jestliže zůstavitel provedl dar mezi živými a převedl majetek na dědice s úmyslem nahradit dědictví darem. Prohlášení do zápisu, v němž strana, v jejíž prospěch byl vydán rozsudek, uvede, že byla ve svých nárocích uspokojena. *Viz také Accord and satisfaction; Payment; Performance.*

Accord and satisfaction. „Accord“ je dohoda, v níž se jedna strana zaváže platit nebo plnit a druhá se zaváže akceptovat uspokojení likvidovaného nebo sporného nároku vyplývajícího ze smlouvy nebo deliktu, který je poněkud jiného druhu než jaký původně očekávala. „Satisfaction“ je plnění dohody. *Harris Upham & Co., Inc. v. Ballantyne, Tex. Civ. App.*, 538 S.W.2d 153, 158.

Ekviva. Doktrína „satisfakce“ v ekvité je téměř analogická s plněním, s tím rozdílem, že satisfakce je vždy to, co se dává jako náhrada nebo ekvivalent za něco, a nikoli (jak je tomu u plnění) to, co lze vykládat jako věc, která je identická s tou věcí, která byla domluvena.

Satisfaction, contracts to. Smlouvy ke spokojenosti. Druh smluv, v níž se jedna strana zaváže splnit své závazky ke spokojenosti druhé smluvní strany. Smlouva o provedení stavebních prací „k úplné spokojenosti majitelů“ znamená, že stavba uspokojí rozumného člověka, nikoli osobní spokojenost majitelů.

Satisfaction of debt. Zaplacení dluhu. *Viz Satisfaction.*

Satisfaction of judgment. Splnění rozsudku. Doklad o vykonání rozsudku, který vystaví soudem uznaný věřitel, v němž uvede, že částka uvedená v rozsudku byla zaplacená. *Viz Execution.*

Satisfaction of mortgage. Vyplacení hypotéky. Potvrzení o zaplacení, podepsané hypotečním věřitelem neboli držitelem hypotéky, v němž se uvádí, že majetek podléhající hypotéce je zbaven břemena nebo že byl zaplacen hypoteční dluh a že byly splněny všechny podmínky hypotéky. *Viz také Redemption.*

Satisfaction piece. Stvrzenka. Pisemné memorandum uvádějící, že žalující a žalovaná strana uznaly satisfakci. Po jejím zaregistrování se rozsudek stává vykonaným a žalovaná strana je od něj osvobozena. *Viz New York CPLR § 5020.* Jinak se mu říká též „Certificate of Discharge“ (potvrzení o vyrovnání). *Viz Discharge.*

Satisfactory. Uspokojivý, dostatečný, přiměřený. Když smlouva stanoví, že má být splněna uspokojivě, bude se toto ustanovení vykládat tak, že s plněním smlouvy musí být spokojena smluvní strana jako rozumný člověk.

Satisfactory evidence. Uspokojivé důkazy. Důkazy, které postačují k přesvědčení, že věc je pravdivá. Důvěryhodné důkazy. Důkazy, které svou vahou nebo množstvím přiměřeně a dostatečně zdůvodní přijetí závěru soudu nebo poroty, a které dokládají to, kvůli čemu byly předloženy. Výraz „sufficient evidence“ (dostatečné důkazy) je synonymem v tom smyslu, že se jedná o takovou sílu důkazů, která obvykle vyvrátí přiměřené pochybnosti nepodjatého člověka. *Viz Relevant evidence; Sufficient evidence.*

Satisfied term. Časová podmínka stanovená z nějakého důvodu na nemovitost, která byla uspokojena ještě před vypršením stanovené lhůty.

Satisfy. Uhradit, uspokojit, např. nárok, dluh atd. *Swaner v. Union Mortg. Co.*, 99 Utah 298, 105 P.2d 342, 345. Plně vyhovět požadavku, vymazat dluh zaplacením nebo plněním. Přesvědčit, odstranit pochybnosti. *Viz také Satisfaction.*

Satius est petere fontes quam sectari rivulos. Je lepší hledat pramen než sledovat proud.

Saturday night special. Specialita sobotní noci. Ve firemním právu jde o překvapivou nabídku v konkursním řízení, která do týdne vyprší. Jejím účelem je využít paniku a spěch. Nabídka se například předloží v pátek odpoledne, aby se využilo toho, že v sobotu a v neděli jsou burzy a úřady zavřeny. Speciality sobotní noci byly zakázány *Williamsovým zákonem § 14(e)*, 15 U.S.C.A. § 78n(e). Tímto termínem se označuje rovněž střelná zbraň použitá při trestných činech.

Saukefin. Práv. fr. Konec rodu. Nepokračování dědičné linie.

Sauvagine. Práv. fr. Volně žijící zvířata.

Save. Chránit, např. zákon chrání nezadatelná práva. Přerušit, zastavit, např. přerušit promlčecí lhůtu. *Viz Saving clause.*

Save harmless clause. Klausule chránící před poškozením. Ustanovení v právní listině, v němž se jedna strana zaváže, že druhou stranu odškodní a že ji bude chránit před nároky a žalobami, které mohou být proti ní vzneseny. Některé státy mají za to, že takové klauzule jsou v rozporu s veřejným zájmem a jsou tam tudíž neplatné. *Viz také Hold harmless agreement.*

Saver default. Práv. fr. Ve starém anglickém právu prominout chybu (nezaplacení, neplnění).

Saving. Ochrana před nebezpečím a ztrátou. Úspory. Opak mrhání. Zdržení se výdajů. *Oklahoma Tax Commission v. Sisters of the Sorrowsful Mother*, 186 Okl. 339, 97 P.2d 888, 892.

Saving clause. Výhrada, výminka. Vyjmutí konkrétní věci z obecných věcí uvedených v zákoně. Obvykle omezení zrušení starého zákona při přijímání nového zákona, s cílem chránit před zrušením práva, probíhající řízení, penále atd., což by vyplynulo z neomezeného zrušení starého zákona. Ustanovení zákona, které uchrání zbývající části zákona v případě, že některé jiné části zákona budou prohlášeny za neústavní a budou jako neplatné zrušeny. Někdy se takové klauzuli říká „severability clause“. Takové zákonné ustanovení nadále platí i po zrušení zákona, pokud jde o stávající platná práva. *Dade County v. Wiseheart, Fla. App.*, 198 So.2d 94, 97. *Viz také Separability clause; Severable statute.*

Saving account. Spořitelní účet. Účet u komerčních bank nebo spořitelen, na kterém se hromadí peníze, na rozdíl od běžného účtu (check account). Na spořitelních účtech obvykle nabíhají úroky z vkladů, i když je moderním trendem platit úroky i na běžných účtech.

Savings account trust. Svěřený spořitelní účet. Účet, který se otevře pod jménem jedné osoby ve prospěch druhé osoby, např. A. ve prospěch B. *Viz také Trust (Totten Trust).*

Savings and loan association. Spořitelní a úvěrové sdružení. Jeden z mnoha různých druhů družstevních spořitelních sdružení ve společném vlastnictví, které se původně zakládaly s cílem poskytovat půjčky svým čle-

nům a dalším osobám především k nákupu nemovitostí a domů. V 80. letech rozšířily S & L své služby i na oblast komerčního a nehypotekárního bankovníctví. Registrují se u státu nebo u federální vlády, v kterémžto případě se jim říká „Federal Savings and Loan association“. Vklady jsou pojištěny u Federální korporace pro pojištění vkladů. Zákon o reformě finančních institucí z r. 1989 značně změnil požadavky kapitálové vybavenosti, úvěrovou schopnost a kontrolu těchto ústavů. Viz také Building and loan association. Banka, která je registrována u Federální bankovní rady pro úvěry na bydlení, poskytuje především hypotekární půjčky na bydlení ze spořitelních účtů svých vkladatelů. Sdružení na federální úrovni spadají pod kontrolu Federálního bankovního systému pro úvěry na bydlení.

Savings bank. Spořitelna. Viz Bank.

Savings bank trust. Viz Trust.

Savings bond. Ukládací papíry. Viz Bond.

Savings notes. Spořitelní směnky. Druh vkladového certifikátu. Krátkodobý úročený cenný papír, který vydávají banky na 90 dnů nebo na jiné časové období.

Saving to suitors clause. Klauzule o ochraně žalobců. Ustanovení § 1333(1), 28 U.S.C.A., které poskytuje federálním distriktním soudům jurisdikci na civilní admirální případy, neboli jurisdikci na věci námořního práva, „která jinak patří výlučně státním soudům“, „při zachování všech náprav, k nimž by žalobci byli i jinak oprávněni“. Zákon o soudnictví, který provádí ustanovení z Ústavy o rozšíření federální soudní moci na kauzy admirálního a námořního práva, stanoví, že žalobce, který prosazuje svůj nárok podle admirálního práva, si může vybrat, zda podá civilní žalobu „common law“ u státního soudu, a v tom případě musí státní soud uplatnit stejný věcný zákon, jaký by se uplatnil, kdyby byla žaloba podána u admirálního nebo u federálního soudu. Shannon v. City of Anchorage, Alaska, 478 P.2d 815, 818.

Savour. Mít nádech něčeho; mít sklon k něčemu.

Say about. Více—méně. Toto slovní spojení se, podobně jako výraz „more or less“, často vyskytuje v převodních listinách a v kupních smlouvách, k vyjádření toho, že počet prodávaného zboží není jistý a stanoví se jen odhadem. Jejím cílem je chránit prodávajícího před důsledky toho, že garantoval kvantitu.

S.B. Zkratka pro „Senate Bill“. (Návrh zákona předložený Senátem.)

S.B.A. Small Business Administration. Správa pro malé podniky.

S.B.I.C. Small Business Investment Company. Společnost pro investování do malých podniků.

S.C. Zkratka pro „same cause“ (stejná kauza). Když se vloží mezi dvě citace, znamená to, že na obou místech se cituje stejný případ. Rovněž zkratka pro „supreme court“ (odvolací soud).

Sc. Zkratka pro „scilicet“ (to jest).

Scab. Osoba, která pracuje za nižší mzdu nebo za podmínek, které jsou v rozporu s tím, co stanoví odborová organizace. Rovněž stávkokaz, tj. ten, kdo nastoupí na místo stávkujícího dělníka. Nečlenové odborů, kteří projdou přes stávkovou hlídku.

Scabini. Ve starém evropském právu soudci a přísedící hraběcí soudů. Hraběcí úředníci. Soudci u Germánů, Franků a Lombardů, kteří požívali zvláštní úcty.

Scalam. Podle váhy. Starý způsob placení daní do státní pokladny.

Scale order. Odstupňovaná objednávka. Objednávka k nákupu (nebo prodeji) cenných papírů, v níž se konkrétně uvádí, kolik papírů se má celkově prodat (nebo koupit) a kolik papírů se má koupit (nebo prodat) za přesně uvedenou cenu.

Scale tolerance. Váhová tolerance. Rozdíl, který naměří různé váhy u stejné hmotnosti.

Scaling laws. Tímto termínem se nazývaly zákony, které stanovily úpravu rozdílu hodnoty mezi znehodnocenou papírovou měnou a kovovými mincemi, který se objevil okamžitě po vyhlášení nezávislosti USA. Později byly potřebné k vyrovnání dluhů v měně Konfederace. Dnes zastaralý.

Scalper. Spekulant. V obchodování s cennými papíry se jedná o osobu, který profituje z mírného kolísání kursů. Spekulant v malém. Osoba, která prodává vstupenky na sportovní utkání, divadelní představení a pod. za vyšší než nominální cenu vstupenky.

Scandal. Skandál. Pomluva, osočování, pošpinění. Zlovolné rozšiřování pomluv. Na návrh lze ze žaloby pohoršlivé výrazy vyškrtnout. Fed. prav. civ. řízení 12(f). Viz také Defamation.

Scandalous matter. Pohoršlivá záležitost. Pravidlo, které stanoví, že pohoršlivé záležitosti se musí ze žaloby vyškrtnout, definuje tento termín jako skutečnost, která na někoho neoprávněně vrhá hanlivé světlo, obvykle na jednu ze sporných stran, zejména na její charakter a morálku. Rovněž odpudivé výrazy v žalobě. Gilbert v. Eli Lilly & Co., Inc., D. C. Puerto Rico, 56 F.R.D. 116, 120.

Scandalum magnatum. V anglickém právu pohana nebo pomluva příslušníka šlechty. Nactiurhačné výrazy proti peerovi, aristokratovi, soudci nebo jinému vyššímu úředníkovi království, které jsou žalovatelné, třebaže se dnes zřídka žalují. 3 Bl. Comm. 123. Od vzniku USA toto provinění přestalo existovat.

Scenes a faire. Fr. Doktrína z autorského práva týkající se událostí, postav nebo aranžmá, které jsou nezbytné, nebo alespoň standardní, pro zpracování dané látky. Alexander v. Haley, D.C.N.Y., 460 F. Supp. 40, 45. Takový materiál, který je součástí díla jinak chráněného autorskými právy, není chráněn, protože se přirozeně objevuje i v dílech, které se zabývají podobnými situacemi nebo tematikou. Data East USA, Inc. v. Epyx, Inc., C. A. Cal., 862 F.2d 2104, 2108. Viz 17 U.S.C.A. 102(b).

Schedule. Příloha. Papír přiložený k zákonu, převodní listině, daňovému přiznání, místopřísežnému prohlášení nebo k jiné listině, kde se podrobně popisují záležitosti uvedené v hlavním dokumentu, např. příloha k rozvaze o aktivech a pasivech (dluhy) v bankrotním řízení. Viz Tax rate schedules. Pracovní harmonogram. Plán práce. Seznam pravidelných plánovaných akcí, např. plán školení nebo plán práce na závodě.

Scheduled injuries. V zákoně uvedené pracovní úrazy. Druhy pracovních úrazů, včetně částečné pracovní neschopnosti a předem určené náhrady pro zraněné zaměstnance, které jsou konkrétně uvedeny ve státních zákonech o odměnách zaměstnanců.

Scheduled property. Seznam pojištěného majetku. V pojišťovnictví se jedná o hodnotu jednotlivých součástí majetku, za jejichž ztrátu nebo poškození bude pojišťovatel platit.

Scheme. Plán zpracovaný s cílem dosažení určitého výsledku. Systém. Snider v. Leatherwood, Tex. Civ. App., 49 S.W.2d 1107, 1110. Když se používá v pejorativním významu, je synonymem s „trick“ nebo „fraud“.

Scheme or artifice to defraud. Podvodný plán nebo úskok. Ve smyslu paragrafů o podvodných údajích spočívá skutková podstata tohoto trestného činu v úskoku s úmyslem podvést jiného. State v. Smith, 121 Ariz. 106, 588 P.2d 848. Zahrnuje to plán nebo model chování, který je vypočten na oklamání průměrně chápavých a opatrných osob. U.S. v. Washita Const. Co., C. A. Okl., 789 F.2d 809, 817. „Podvodný plán“ ve znění zákona o poštovním podvodu (18 U.S.C.A. § 1341) je úmyslné použití klamných nebo podvodných údajů se záměrem získat neoprávněný prospěch nebo způsobit škodu něčemu cennému, co je v držení jiného. U.S. v. Mandel, D. C. Md., 415 F. Supp. 997, 1005. Viz také Artifice; Fraud; Mail fraud.

Schism. Rozkol. Rozdělení celku na dvě části, v důsledku čehož se jedna část oddělí. V církevním právu schizma, tj. odpadnutí od křesťanské víry způsobené růzností víry, náboženského přesvědčení nebo odmítání církevní autority.

School. Škola. Vzdělávací instituce.

Common schools. Obecné školy. Školy financované z veřejných prostředků, řízené státním úřadem nebo okresní či městskou samosprávou, které poskytují bezplatné vzdělání dětem všech občanů bez rozdílu. Viz také Public schools, níže.

Consolidated school district. Sloučený školní distrikt. Školní obvod, v němž se dvě nebo více obecných škol sloučily do jednoho školního distriktu.

District school. Disktriktní škola. Obecná nebo veřejná škola financovaná z veřejných prostředků, kde se vzdělávají děti bydlící v daném distriktu. Veřejná škola dotovaná obvodní školskou korporací. Viz School district, níže.

Private school. Soukromá škola. Škola, kterou financně podporují soukromé osoby, církev nebo korporace, nikoli z veřejných prostředků. Přijímá jen žáky, které vybírají majitelé nebo guvernéři, nebo žáky určité víry, nebo žáky s určitými schopnostmi. Finance, alespoň částečně, získávají ze školného.

Public schools. Veřejné školy. Školy založené na základě státních zákonů (v jednotlivostech je řídí místní státní orgány) v jednotlivých distriktech, okresech nebo městech. Jsou financovány z daní a jsou otevřeny, obvykle bezplatně, pro děti všech obyvatel města nebo okresu. Školy, které patří místní veřejnosti a místní samosprávě, a které jsou řízeny vládními orgány.

School board or committee. Školní rada nebo školská komise. Rada místních činitelů pověřených správou veřejných škol. Jsou ustaveny na základě zákonů státu a spadají do třídy pseudokorporací. Členové školních rad nebo komisí jsou voleni ve školním distriktu. Jejich příslušnost se rozprostírá po tzv. školním distriktu, přičemž každý distrikt má své místní daně pro školství.

School directors. Viz School board or committee, výše.

School district. Školní distriktní správa. Veřejná a pseudomunicipální korporace, založená legislativním orgánem pro určité území. Plní funkce výstavby, údržby, řízení a financování veřejných škol na svém území

v souladu se školními zákony státu a výlučně k této účelům jsou vybaveny pravomocemi místní samosprávy a vybíráním místních daní. V jejich čele stojí obvykle rada volená voliči daného distriktu, již se na různých místech říká „school directors“, „school boards“, „school committees“, „trustees“, „commissioners“ nebo „supervisors“.

School lands. Školní pozemky. Veřejné státní pozemky vyčleněné kongresem dané územní jednotky k prodeji, z jehož výnosů se vytváří fond pro zakládání a financování veřejných škol.

Sciendum est. Lat. Všimněte si, nota bene. V římském právu se toto slovní spojení často nachází na začátku kapitol a odstavců jako úvodní fráze k vysvětlení, nebo upozornění na některou konkrétní normu.

Scienter. Vědomě. Vědomý čin. Používá se v žalobách při obvinění, že obžalovaný věděl o příčině, která vedla k žalovanému poškození, nebo spíše, že věděl o stavu věci, kterému měl zabránit, a jelikož to opomenul udělat, vedlo to k žalované křivdě. Používá se k označení trestné znalosti obžalovaného. Znalost strany, která uvedla nepravdivé údaje nebo opomenula uvést materiální skutečnosti s úmyslem podvést. Myzell v. Fields, C. A. Minn., 386 F.2d 718, 734. Pojem „scienter“ poskytuje důvod k civilní žalobě o náhradu škody na základě Zákona o burzách cenných papírů a Normy 10b-5. Označuje duševní stav, při němž existuje úmysl podvést nebo oklamat. Ernst and Ernst v. Hochfelder, III., 425 U.S. 185, 96 S. Ct. 1375, 1381, 47 L. Ed. 2d 668.

Scientia sciolorum est mixta ignorantia. Znalost polovzdělanců je rozdělená nevědomost.

Scientia utrimque par pares contrahentes facit. Stejně znalosti na obou stranách zrovnoprávňují strany. Pojištěný nemusí uvádět to, co zná pojišťovatel, nebo co by měl znát.

Scienti et volenti non fit injuria. Křivda se neděje tomu, kdo o ní ví a chce ji.

Sci. fa. Zkratka pro „scire facias“ (viz).

Scilicet. Lat. To jest, jmenovitě. Výraz používaný v žalobách a dalších právních listinách na úvod ke konkrétnějšímu vyjádření věci, o nichž se dříve mluvilo obecně.

Scintilla. Lat. Drobnost, maličkost, nejmenší částice.

Scintilla juris. Za mák práva. V právu o nemovitostech se tímto obrazným rčením označovala maličká část právního nároku, které právo přisuzovalo lénem obdařeného uživatele, která ovšem postačovala ke zdůvodnění podmíněného užívání, které vzniklo později.

Scintilla of evidence rule. Pravidlo malinkatého důkazu. Metaforický výraz popisující nevýznamnou a nedůležitou součást důkazů. Používalo se v obyčejovém právu tak, že když v případě existuje nějaký důkaz, třeba jen malinkatý, nelze věc porotě odebrat a musí se ponechat k jejímu rozhodnutí. „Pravidlo malinkatého důkazu“ říká, že se nesmí vydat sumární rozhodnutí, jestliže žalovaná strana předložila nějaký, i když ten nejmenší důkaz na podporu své verze. Chiniche v. Smith, Ala., 374 So.2d 872, 873. Pokud jde o vyloučení sumárního rozsudku ve prospěch žalované strany, vyžaduje toto pravidlo alespoň záblesk, zrnko nebo jiskřičku, nejmenší stopu, z níž lze rozumně vyvodit zdůvodnění žaloby. Wilson v. Liberty Nat. Life Ins. Co., Ala., 331 So.2d 617, 619. Jakýkoli věcný důkaz, který by v myslí rozumného porotce přispěl k vytvoření názoru. Něco věcného nikoli

nejistého, mlhavého a irelevantního, něco co lze označit za důkaz, nebo co může vyvolat odsouzení. *Wigginton's Adm'r v. Louisville Ry. Co.*, 256 Ky. 287, 75 S.W.2d 1046, 1051. Soudy nemají jednotný názor na to, co je to „scintilla“, a některé soudy toto pravidlo neuznávají. V jednom případě například soud rozhodl, že přesvědčivost důkazů nespočívá v jejich množství, jestliže strana, která měla povinnost dokazovat, předložila jen malinkatý důkaz o skutkové podstatě kauzy, a soudce vynesl verdikt v její neprospěch. Takový důkaz je z hlediska práva neadekvátní. V jiném případě bylo rozhodnuto, že je povinností soudu nařídít porotě vnesení osvobodujícího verdiktu, jestliže byla průkazná síla svědectví natolik slabá, že dokázala jen vzbudit podezření ohledně skutečností, které se měly zjistit, protože takovému svědectví prostě chybí kvalita „důkazu“. *Texas Pacific Coal & Oil Co. v. Wells, Tex. Civ. App.*, 151 S.W.2d 927, 929.

Scire debes cum quo contrahis. Měl byste vědět, s kým děláte obchod.

Scire et scire debere aequiparantur in jure. Znáť a povinnost znát považuje zákon za stejnou věc.

Scire facias. Lat. Soudní příkaz, který se zakládá na zaprotokolované záležitosti, například na rozsudku nebo na soudem uznaném právním nároku. Příkaz *scire facias* vyžaduje, aby osoba, proti níž je takový příkaz vydán, prokázala důvod, proč by strana, která podává návrh na vydání *scire facias*, neměla mít z rozsudku prospěch, nebo proč by se rozsudek měl zrušit. Pojem se vztahuje jak na samotný příkaz, tak i na řízení. *City of St. Louis v. Miller*, 235 Mo. App. 987, 145 S.W.2d 504, 505. Soudní příkaz, kterým se nařizuje dlužníkovi, aby se dostavil k soudu a prokázal důvod, proč by se neměla obnovit platnost nevyužitého rozsudku, vydaného v jeho neprospěch. Nejvíce se tento příkaz uplatňuje při obnovování rozsudku po uplynutí jisté doby, nebo poté, co se změní strany, nebo při provedení rozsudku, v kterémžto případě se jedná o pouhé pokračování v původním sporu. Méně často se využívá jako prostředek ke zrušení patentového listu. V procesním právu většiny států byl tento příkaz již zrušen. Např. Pravidla civilního řízení státu Massachusetts 81. Jedná se o formu soudního zabavení. Když hypoteční dlužník nezaplatí, získá hypoteční věřitel příkaz *scire facias*, což je vlastně příkaz, aby dlužník prokázal důvod, proč by se zastavený majetek neměl prodat a tak zaplatit hypoteční dluh. Jestliže to neprokáže, soud vydá příkaz *levari facias*, v němž nařídí exekuční prodej zastavené nemovitosti.

Scire facias ad audiendum errores. Název soudního příkazu, o který se žádá poté, co žalující, který podal vadnou žalobu, napravit svůj omyl.

Scire facias ad disprobandum debitum. Název soudního příkazu, o který žádá žalovaný ve sporu o obstatený majetek, aby získal lhůtu jednoho roku a jednoho dne k vrácení dluhu žalujícímu nebo k vyvrácení dlužného nároku.

Scire facias ad rehabendam terram. Vydává se, aby se soudem uznanému dlužníkovi umožnilo získat zpátky jeho pozemky, které mu byly odebrány na základě *elegit*, jestliže byl soudem uznaný věřitel uspokojen ve svých pohledávkách.

Scire facias quare restitutionem. Tento soudní příkaz se vydává, když byl vnesen rozsudek, ale žalující strana nedostala zaplacení a rozsudek byl poté zrušen kvůli omylu nebo při odvolání. V takovém případě se

musí vydat nejdříve příkaz *scire facias* a až poté lze vydat příkaz o restituci.

Scire facias sur mortgage. Soudní příkaz, který se vydá, když hypoteční dlužník neplatí a neplní podmínky hypotéky. V příkazu se mu nařizuje, aby prokázal, proč by se hypotéka neměla zabavit a v exekučním prodeji prodat.

Scire facias sur municipal claim. Soudní příkaz, který je prostředkem k vynucení platby municipálního nároku (v.t.) na nemovitost, na níž tento nárok leží jako břemeno.

Scire feci. Lat. Název pro navrácení příkazu *scire facias* šerífem, v němž šeríf uvede, že s příkazem seznámil osobu nebo osoby, proti nimž byl vydán.

Scire fieri inquiry. Ve starém anglickém právu název soudního příkazu, který se používal k vrácení peněz od vykonavatele rozsudku.

Scire leges non hoc est verba earum tenere, sed vim ac potestatem. Znalost zákonů neznamená znát pouze jejich slova, ale i jejich platnost a sílu (tj. jejich účinnost).

Scire proprie est rem ratione et per causam cognoscere. Vědět přesně znamená znát důvod a příčinu věci. Správně se říká, že něco víme, když známe příčinu.

Scirewyte. Ve starém anglickém právu daň nebo dávka, která se platila šerífovi za to, že konal soudy.

Scite or site. Místo, zejména stavební místo, parcela. Místo, na kterém stojí dům, nebo jeho základy.

Scold. Grobián. V common law jde o výtržníka, který ruší veřejný pořádek výtržnostmi a hádkami a ruší své okolí. Hašteřivá a hádavá osoba.

Scope of a patent. Rozsah patentu. Hranice působnosti vynálezu, které jsou chráněny patentem. Není to samozřejmě záležitost ohrad a plotů a nelze je nikdy přesně definovat jinak, než pomocí uznávaných zásad patentového práva. *Smith v. Mid-Continent Inv. Co.*, C.C.A. Mo., 106 F.2d 622, 624.

Scope of authority. Rozsah pověření. V zákonech o zastupování se nejedná jen o pověření, které zmocnitel udělil zmocněnci, ale i o takové pravomoci, které byly delegovány na zmocněnce výslovně nebo implikovaně. *Angerosa v. White Co.*, 248 App. Div. 425, 290 N.Y.S. 204, 208. Podle doktríny *respondeat superior* (v.t.) odpovídá zmocnitel za smlouvy, které uzavře jeho zmocněnec v rámci své skutečné nebo zjevné pravomoci. *Viz také Authority; Scope of employment.*

Scope of employment. Náplň práce. Rozsah zaměstnaneckých povinností. Činnosti, které vykonává zaměstnanec v rámci své práce pro zaměstnavatele, které může zaměstnavatel přiměřeně předvídat. Podle doktríny *respondeat superior* (v.t.) je zmocnitel odpovědný za delikty svého zmocněnce, kterých se tento dopustí v rámci své práce pro zaměstnavatele. Zaměstnanec jedná v rozsahu svého zaměstnání, když plní povinnosti vůči svému zaměstnavateli, které zaměstnavatel může přímo nebo nepřímo kontrolovat. *Lundberg v. State*, 255 N.E.2d 177, 179, 25 N.Y.2d 467, 306 N.Y.S.2d 947. Zaměstnanec jedná „v rámci svého zaměstnání, když provádí činnost, která je součástí náplně jeho pracovních povinností nebo které jsou s nimi logicky a přirozeně spojeny“. *Daughdrill v. Diamond M. Drilling Co.*, C. A. La., 447 F.2d 781, 785. *Viz také Respondeat superior; Vicarious liability.*

Scorn. Opovrhovat, pohrdat, odmítat jako nehodné pozornosti.

S Corporation. *Viz Corporation (S Corporation).*

Scot. Ve starém anglickém právu daň, dávka.

Scotal. Ve starém anglickém právu vydírání hajných, kteří vedli rovněž výčep a kteří nutili lidi, aby u nich pili, jinak by vzbudili jejich nelibost. Tuto praxi zakázala *Lesní Charta*, c 7. *Viz Charta (Charta de foresta).*

Scot and lot. Ve starém anglickém právu název kontribucí, které platili poddaní podle svých možností.

Scottare. Platit daň, dávku nebo obvyklé poplatky.

Scoundrel. Ničema, bídák, lotr, mizera. Potupný přídomek zahrnující v sobě ničemnost, podlost či nedostatek cti a čestnosti. Samo o sobě toto slovo není žalovatelné jako urážka.

Scrambling possession. *Viz Possession.*

Scratching the ticket. Škrkat volební lístky. Dochází k tomu, když voliči, kteří jsou příslušníci jedné politické strany, hlasují za osoby nominované druhou politickou stranou. *Swindall v. State Election Board*, 168 Okl. 97, 32 P.2d 691, 696.

Scrawl. *Viz Scroll or scrawl.*

Scriba. Lat. Tajemník. *Scriba regis* – královský tajemník, kancléř.

Scribere este agere. Psát znamená jednat. Zapsaná slova zrady se rovnají otevřeným zrádcovským činům.

Scrip. Prozatímní stvrzenka. Papír, který opravňuje jeho držitele k něčemu hodnotnému. Mění se za peníze nebo za nějaké právo. Když akciová společnost vyhlašuje emisí dividend, vydá se místo zlomkových akcií tzv. „scrip“ a když má držitel dostatek těchto stvrzenek, může si je vyměnit za akcii. Prozatímní papírové peníze. V minulosti se tak nazývaly i certifikáty, na nichž se uvádělo, že jejich držitel má právo na přidělení veřejných nebo státních pozemků. Rovněž se tak říkalo papírové měně, kterou vydávaly Spojené státy během Občanské války.

Scrip dividend. Stvrzenka na dividendu. Druh odložené dividendy, obvykle ve formě dlužního úpisu, který je umožnitelný v budoucnosti akciemi nebo hotovostí. *Viz také Dividend.*

Script. Písmo (např. manuscript). Originál listiny. Když se vyhotovují i kopie listiny, nazývá se tak originál.

Scriptae obligationes scriptis tolluntur, et nudi consensus obligatio contrario consensu dissolvitur. Písemné závazky lze potlačit jen písemnou formou; a pouhý souhlas lze zrušit souhlasem s opakem.

Scriptum. Lat. Písemnost.

Scriptum indentatum. Dokument, smlouva, listina.

Scriptum obligatorium. Závazná písemnost. Zastaralý terminus technicus pro obligaci. Písemnost pod pečeti.

Scrivener. Písař, spisovatel. Notář. Osoba, která se zabývá sepisováním smluv, převodních listin, hypoték a dalších právních písemností. Rovněž zprostředkovatel, kterému osoby svěří peníze za tím účelem, aby je půjčil a úroky z jistiny odváděl majitelům a provizi si nechal. Ve Spojených státech se tento termín používá zřídka.

Money scrivener. Finanční agent. V minulosti se tento název používal v Anglii i pro osoby, které se živily tím,

že hledaly investiční uplatnění pro kapitál svých klientů, dozíraly na to, zda se zhodnocují cenné papíry a vybíraly splátky úroků a jistiny z půjčených peněz.

Scroll or scrawl. Značka perem nebo jiným nástrojem na psaní na místě, kam se dříve dávala pečť. Papír nebo pergamen s nějakou písemností, který byl srolován, aby se písmo ukrylo.

Scruet-rol. Ve staré soudní praxi šlo o druh svitku, na který se zapisovala zázka při *habeas corpus*.

Scrutator. Lat. Skrutátor. Ve starém anglickém právu říční nebo vodní inspektor, jehož povinností bylo dohlížet na respektování práv krále, pokud se jednalo o vraky, věci vyhozené z moře, královské ryby a pod.

Scurrilous. Oplzlý, vulgární. Neslušné výrazy. Synonymem je vulgar, foul nebo foul-mouthed.

Scutage. Ve feudálním právu daň, kterou odváděli rytíři ve prospěch královské armády. Peněžní dávka, kterou se rytíř vykupoval ze služby v královské armádě. Peněžní příspěvek králi, který byl původně vyhrazen jen pro určité šlechtice, kteří jej směli platit místo služby. Jeho výše závisela na nákladech, které by pán musel vydat na zajištění své osobní přítomnosti ve válce po boku krále.

Scutagio habendo. Starý anglický soudní příkaz, který nařizoval rytířům, aby šli do války, nebo aby poslali za sebe dostatečný počet lidí, nebo aby zaplatili určitou sumu.

Scyra. Ve starém anglickém právu hrabství; obyvatelé hrabství.

Scyregemote. V saském právu hrabský soud, nebo shromáždění hrabství. Byl to nejdůležitější soud v saském státě, který byl příslušný pro církevní i světské věci. Konal se dvakrát ročně. Latinsky se nazýval „*curia comitatis*“.

S.D. Southern Distrikt (Jižní distrikt, obvod), např. Federální distriktní soud pro Jižní distrikt New Yorku.

S/D B/L. V kupní smlouvě tato zkratka znamená „*sight draft – bill of lading attached*“ (vista směnka a konosament přiložen).

SDWA. Safe Drinking Water Act. Zákon o pitné vodě. 42 U.S.C.A. §§ 300h–1 až 5.

Sea. Moře. Oceán. Velká masa vody, která obklopuje zemi. V námořním pojišťovníctví zahrnuje tento pojem nejen širé moře, ale i zálivy, zátoky a řeky do úrovně přílivu a odlivu. „*Splavné moře*“ se rozděluje na tři pásma: 1) nejbliže k pobřeží jsou vnitrozemské vody, 2) za ním jsou okrajové neboli teritoriální vody a 3) za nimi jsou „*high seas*“ neboli širé moře. U.S. v. State of La, 89 S. Ct. 773, 781. *Viz také Seaworthy.*

High seas. Širé moře. Oceán. Podle anglické doktríny začíná otevřené moře ve vzdálenosti tří mil od pobřeží země. Podle amerického názoru začíná na značně nižší vlny, s výjimkou malých přístavů a rejd uzavřených uvnitř *fauces terrae*. U.S. v. Rodgers, 150 U.S. 249, 14 S. Ct. 109, 37 L. Ed. 1071. Oceán za hranicemi jednotlivých zemí. Vody mimo jurisdikci země.

Main sea. Otevřený oceán. Nebo ta část moře, která leží mimo *fauces terrae* na pobřeží, na rozdíl od moře, které je uzavřeno mezi úzkými mysy nebo výběžky. U.S. v. Rodgers, 150 U.S. 249, 14 S. Ct. 109, 37 L. Ed. 1071.

Sea bed. Mořské dno. Země pod vodou za hranicemi pobřeží.

Sea—brief. Viz *Sea letter*, níže.

Sea laws. Námořní právo, zákony moře. Např. Oleronovy zákony atd.

Sea letter. Námořní pas. Druh manifestu, v němž se uvádí popis nákladu, přístav odeslání a přístav určení. Jde o doklad, který musejí mít u sebe všechny neutrální obchodní lodě v době války jako důkaz svého původu. Poslední námořní pas byl vydán v newyorském přístavu v r. 1806 a prezident Madison jejich používání zrušil v r. 1815. Viz *Manifest*.

Sea—reeve. Mořský správce. Úředník v přístavních městech, který se staral o námořní práva pána pobřežního panství. Pozoroval moře a sbíral pro pána vraky.

Sea—rovers. Piráti. Loupežníci na moři.

Sea—shore. Mořské pobřeží. Přírozený okraj moře. Když je odliv, tvoří pobřeží značka nejnižší vody a když je příliv, tvoří hranici moře značka nejvyšší vody. Mořské pobřeží je tedy země mezi značkou nejvyšší a nejnižší vody. Nelze sem zahrnovat i zemi, která je konstantně zakrytá vodou, protože pak by se nedala stanovit přesná hranice moře. Ze stejného důvodu sem nemůže patřit žádná část pevniny, která leží nad úrovní nejvyšší vody. *Commonwealth of Massachusetts v. State of New York*, 271 U.S. 65, 46 S. Ct. 357, 362, 70 L. Ed. 838. Ta část pevniny, kterou v zimě zalévá nejvyšší voda.

Seal. Pečeť. Otisk do vosku nebo jiné otiskovatelné soudržené látky. V současnosti se při atestaci listiny namísto pečeti píše značka L. S. (*locus sigilli*) nebo slovo „seal“. Pokud jde o pečetění aktů či spisů, znamená to uzavření nějakou sponou, která se musí zlomit, aby se získal přístup k dokumentům. Viz *Sealing of records*. Viz také *Contract under seal*.

Corporate seal. Firemní pečeť nebo razítko. Pečeť nebo razítko, kterou používá firma pro ověření pravosti svých spisů a při vyhotovování právních listin.

Great seal. Velká pečeť. Spojené státy stejně jako všechny další státy mají a používají pečeť, kterou podrobně popisuje zákon, a které se oficiálně říká „velká“ pečeť, i když v jiných případech se nazývá prostě „pečeť Spojených států“ nebo „pečeť státu“.

Private seal. Soukromá pečeť. Jakkoliv zhotovená pečeť soukromé osoby nebo korporace, na rozdíl od pečeti, kterou používá vláda, stát, ministerstva a jiné státní orgány.

Public seal. Veřejná pečeť. Pečeť, která patří, a kterou používají státní a vládní orgány k ověření pravosti svých dokumentů nebo spisů. Otisk kousku kovu nebo jiné pevné látky, který uchovává a používá veřejný orgán. Viz také *State seal*.

Sealed. Zapečetěný. Platnost ověřená pečeti. Vykonaný otištěním pečeti.

Sealed and delivered. Zapečetěný a vydaný. Tato fráze, která se uvádí při podpisech svědků, je obvyklou formulací při atestaci převodních listin.

Sealed bid. Zapečetěná nabídka. Způsob předávání nabídky k provedení určitých prací nebo ke koupi určitého zboží podle navrhovaného kontraktu. Všechny zainteresované strany předávají své nabídky v zapečetěné obálce a všechny tyto obálky se otevírají současně, přičemž se akceptuje nejvýhodnější.

Sealed instrument. Zapečetěná listina. Písemná listina, na kterou osoba, kterou tato listina zavazuje, připojí nejenom svůj podpis, ale i svou pečeť. Viz také *Seal*.

Sealed verdict. Zapečetěný verdikt. Když porota dospěje k rozhodnutí a soud v té době nezasedá, může (obvykle) zapsat svůj nález na papír, ten vložit do zapečetěné obálky a pak se může rozejít. Svůj verdikt pak porota vynese, když se soud znovu sejde k jednání. Takto vynesený verdikt má stejný účinek a musí se s ním zacházet stejně, jako kdyby byl vynesen na veřejném zasedání ještě předtím, než se porota rozešla.

Sealing. Pečetění, plombování. V dědickém právu jde o umístování pečeti na pozůstalost, s cílem zachovat ji pro třetí strany. Dělá to příslušný úředník z nařízení příslušného soudce.

Sealing of records. Pečetění trestních záznamů. V některých státech zákony umožňují zapečetit trestní záznamy a takové záznamy je pak možné zkoumat jen s povolením soudu nebo určených činitelů. Obvykle se to týká trestních záznamů mladistvých pachatelů.

Seaman's will. Poslední vůle námořníka. Viz *Sailors' will*.

Seamen. Námořníci. Osoby, jejichž povoláním je plavit se na lodích, nebo které pomáhají při jejich řízení, údržbě a pod. Tento pojem nezahrnuje lodní důstojníky. *The Lillian*, D. C. Me., 16 F.2d 146, 148. Osoba, jejíž povoláním je řídit loď po mořích, včetně všech osob na palubě, které svou práci přispívají k dosažení cíle plavby. *Osland v. Star Fish & Oyster Co.*, C.C.A. Ala., 107 F.2d 113, 114. Tento pojem zahrnuje všechny osoby, které se během své práce s lodí vystavují nebezpečí, které je již tradičně spojeno s námořnickými povinnostmi člena posádky lodě. *Garrett v. Gutzeit*, C. A. Va., 491 F.2d 228, 233. Ve smyslu Jonesova zákona je námořníkem pracovník, který je permanentně přidělen k plavidlu, které se plaví, nebo který vykonává podstatnou část své práce na lodi a přispívá k funkci plavidla nebo k dosažení jeho poslání. *Garret v. Dean Shank Drilling Co., Inc.*, C. A. La., 799 F.2d 1007, 1009. K tomu, aby byl zraněný pracovník shledán námořníkem se všemi právy podle Jonesova zákona, musí se plavidlo, na němž se nachází, plavit, musí existovat více méně permanentní vztah mezi ním a plavidlem a musí být na palubě a pomáhat při plavbě. *Sandoval v. Mitsui Sempaku K. K. Tokyo*, D. C. Canal Zone, 313 F. Supp. 719, 725. Viz také *Longshoreman*.

Seance. Ve francouzském právu zasedání, např. zasedání státního orgánu.

Search. Prohlídka. Prohlídka se skládá z hledání nebo pátrání po tom, co je jinak skryto před přímým pohledem. *People v. Carlson*, Colo., P.2d 310, 316. Podrobné prohledání domu či jiných prostor, nebo těla osoby, nebo jejího auta, letadla atd., s cílem objevit zakázané předměty či kradené zboží nebo nějaký důkaz o vině, který se použije při stíhání trestného činu. *State v. Woodall*, 16 Ohio Misc. 226, 241 N.E.2d 755, 757. Pojem „prohlídka“ v sobě zahrnuje pátrání na skrytých místech po tom, co je ukryté, jakož i předmět, který byl úmyslně schován. Pouhý pohled na neukrytou věc nepředstavuje prohlídku. *People v. Harris*, 256 C.A.2d 455, 63 Cal. Rptr. 849, 852. Pozůstává z pátrání po něčem, co je před pátračem ukryto a z vniknutí do objektu za použití určité síly. *People v. Carroll*, 12 Ill. App.3d 869, 299 N.E.2d 134, 140. Vizuální pozorování, které zasahuje do

přiměřených práv osoby na soukromí, je ve smyslu ústavy povolenou „prohlídkou“. *People v. Harfmann*, Colo. App., 555 P.2d 187, 189. „Prohlídka“, na kterou se vztahuje vylučující pravidlo o nezákonně získaných důkazech, je taková prohlídka, při níž policisté a další orgány činné v trestním řízení pátrají protizákonným způsobem. *Vargas v. State*, Tex. Cr. App., 542 S.W.2d 151, 153. Neoprávněné prohlídky a zabavení zakazuje 4. Dodatek k ústavě USA. Viz také *Border search*; *Consent search*; *Exclusionary Rule*; *Exigent circumstances*; *Fruit of poisonous tree doctrine*; *Illegally obtained evidence*; *Incidental to arrest*; *Inspection searches*; *Inventory search*; *Knock and announce rule*; *Mapp v. Ohio*; *McNabb—Mallory Rule*; *Mere evidence rule*; *Plain view doctrine*; *Poisonous tree doctrine*; *Probable cause*; *Reasonable suspicion*; *Search warrant*; *Seizure*; *Stop and frisk*; *Totality of circumstances test*; *Warrant*.

Mezinárodní právo. Právo prohlídky je právo válečných lodí vstupovat a prohlížet obchodní plavidla v době války, s cílem zjistit, zda loď nebo její náklad podléhá zabavení. Klade odporu při prohlídce nebo návštěvě lodi má za následek zabavení lodě. Celá řada mezinárodních smluv upravuje způsob využití tohoto práva.

Title search. Zkoumání vlastnického titulu. Prozkoumání úředních knih, záznamů a složek, s cílem prošetřit vlastnický nárok na pozemek, a zejména to, zda na něm neleží hypotéky, daňové zatížení či jiná břemena. Viz také *Abstract of title*.

Unlawful or unreasonable search. Nezákonná nebo neoprávněná prohlídka. Ve smyslu ústavní ochrany (4. Dodatek) před neoprávněnou prohlídkou a zabavením věci, jde o inspekci nebo prozkoumání místnosti nebo osoby bez zákonného povolení, s cílem odhalit kradené, pašované nebo jiným nezákonným způsobem nabyté zboží, nebo důkazy o vině, které se mají použít při stíhání trestného činu. *Bush v. State*, 64 Okl. Cr. 161, 77 P.2d 1184, 1187. Viz *Exclusionary rule*; *Fruit of poisonous tree doctrine*; *Probable cause*; *Search warrant*.

Voluntary search. Dobrovolná prohlídka. Tak jak se tento termín používá v kontextu souhlasu s prohlídkou, znamená, že souhlas nebyl dán pod nátlakem či pod zjevným nebo implikovaným donucením ani v důsledku jiné formy nepatřičného vlivu na obviněného. *People v. Thiret*, Colo., 685 P.2d 193, 200. Viz *Consent search*.

Search incident to arrest. Prohlídka jako součást zatčení. Policista, který má právo zatknout osobu se zatykačem nebo bez něj, může prohledat tuto osobu jakož i bezprostřední okolí místa zatčení, aby zjistil, zda nenajde zbraň. *Chimel v. California*, 395 U.S. 752, 89 S. Ct. 2034, 23 L. Ed.2d 685.

Search warrant. Příkaz k prohlídce. Písemný příkaz soudce, adresovaný jménem státu šerifovi, konstablovi nebo jiné úřední osobě, který tuto osobu opravňuje pátrat a zabavit věci, které tvoří důkazy o spáchání trestného činu, kontraband, kořist z trestného činu, nebo jinak nezákonně přechovávané věci, nebo věci, které byly použity nebo se zamýšlejí použít k trestné činnosti. Příkaz k prohlídce se vydává na základě místo-přisežného prohlášení nebo na základě ústního svědectví pod přísahou. Fed. prav. trestního řízení 41; 18 U.S.C.A. § 3101 a násl. Čtvrtý Dodatek k ústavě USA stanoví, že „se nesmí vydat příkaz k zatčení nebo pro-

hlídce jinak, než na základě důvodné příčiny, musí být podložen přísahou nebo místo-přisežným prohlášením, a příkaz musí konkrétně uvádět místo, které má být prohledáno a osoby, které mají být zatčeny.“ Viz také *Anticipatory search warrant*; *Blanket search warrant*; *Exclusionary rule*; *Exigent circumstances*; *Probable cause*; *Search*.

General search warrant. Obecný příkaz k prohlídce. Jde o takový příkaz, který konkrétně neuvádí místo a osobu, která má být prohledána, ani věci, které mají být zabaveny a jako takový je nezákonný (podle 4. Dodatku), protože povoluje náhodné a plošné prohlídky podle libovůle policie. *Frey v. State*, 3 Md. App. 38, 237 A.2d 774, 779, 780.

Search without warrant. Prohlídka bez příkazu. Prohlídka bez příkazu, která je součástí zatčení, je povolena, jestliže se nerozšíří mimo osobu obviněného a mimo prostor, který obviněný může obsáhnout, s cílem zmocnit se zbraně či důkazního materiálu. *Chimel v. California*, 395 U.S. 752, 89 S. Ct. 2034, 23 L. Ed.2d 685. Viz také *Search incident to arrest*; *Stop and frisk*.

Seashore. Mořský břeh. Ta část pevniny, která přiléhá k moři, a kterou čas od času voda pokrývá nebo odhaluje v důsledku přílivu a odlivu.

Seasonable. Příhodný, přiměřený, v pravou chvíli. Čin je příhodný, když se uskuteční v dohodnuté lhůtě, nebo, když tato doba dohodnuta nebyla, v přiměřené lhůtě. *Jedn. obch. zák. § 1—204*.

Seasonal employment. Sezonní zaměstnání. Sezonní práce. Tak jak tento pojem používají zákony o odměňování zaměstnanců při určování práva a výše odměny, znamená práce a povolání, které lze provádět jen v určitém ročním období nebo v dostatečně přesně vymezené roční době. Nepatří sem práce a povolání, které lze provádět celý rok.

Seat. Členství v akciové či komoditní burze.

Seated land. Osídlená půda. Půda, která někomu patří, a která se obdělává, kultivuje, odvodňuje, zavlažuje, nebo která se používá k bydlení. Bydliště bez obdělávání nebo obdělávání bez bydliště, nebo obojí dohromady činí z pozemku osídlenou půdu.

Seat of government. Sídlo vlády. Hlavní město státu nebo okresní město, kde sídlí státní úřady a kde pracují státní úředníci.

Seawan. Název, který dali Algonquinští Indiáni korálkům, kuličkám a mušlím (viz *wampum*), které platily mezi Indiány jako platidlo.

Seaworthy. Mořeschopný. Schopný plavby po moři. Schopnost vydržet obvyklou sílu větru, vln a dalších povětrnostních vlivů, které čekají na plavidlo plující po oceánu. *Miles v. Royal Indem. Co.*, Tex. Civ. App., 589 S.W.2d 725, 729. Když se toto adjektivum použije v souvislosti s plavidlem, znamená to, že loď je správně postavená, připravená, řízená, vybavená posádkou a materiálem k zamýšlené cestě. *Robichaux v. Kerr McGee Oil Industries*, D. C. La., 317 F. Supp. 587, 591. Mořeschopné plavidlo musí být celkově dostatečně pevné a vodotěsné a musí být vybaveno příslušným příslušenstvím, které mu umožní bezpečnou aktivitu, k níž je určeno. *Texaco v. Universal Marine, Inc.*, D. C. La., 400 F. Supp. 311, 320. Tichou podmínkou všech námořních pojistek je, že loď musí být schopna plavby po moři, není-li výslovně uvedeno jinak. Záruka mořeschopnosti

v námořním pojišťovnictví znamená, že loď je schopna vydržet obvyklé náporu větru a počasí, že je pro svou cestu vybavena způsobilou posádkou v dostatečném počtu a s dostatkem prostředků na její výživu a že jí řídí čestný kapitán schopný řídit loď na moři. Záruka mořeschopnosti se nevztahuje jen na samotnou konstrukci lodí, ale i na to, aby loď byla správně naložena, a aby jí velil způsobilý kapitán, aby na ní byl dostatečný počet způsobilých důstojníků a námořníků, jakož i nezbytné příslušenství jako je zátěž, lana, kotvy, plachty, potraviny, voda, palivo, světla a další potřebné či nezbytné zásoby a náčiní pro plavbu. *Viz také* Unseaworthy.

S.E.C. Komise pro burzy a cenné papíry. Securities and Exchange Commission.

Secession. Secese, odtržení. Odchod ze skupiny. Některé státy se v době Občanské války bezúspěšně pokusily o odtržení od USA.

Seck. Absence nápravy cestou zabavení. Absence současného zisku nebo plodů, např. v případě čekatelství bez renty či jiných služebností, s výjimkou manské věrnosti. *Viz* Rent.

Second. Podružný, druhořadý, pomocný. V právu se tento pojem používá k označení pořadí z hlediska časového nebo z hlediska služebního postavení či právní síly, nebo z hlediska odročení. *Viz* Cousin; Deliverance; Distress; Mortgage and Surcharge.

Second Amendment. Druhý dodatek. Druhý dodatek k ústavě USA upravuje dobře organizovanou milici, která je nezbytná pro bezpečnost svobodného státu, a obsahuje zákaz porušování práva občanů na držení a nošení zbraní. Státní a federální zákony ovšem prodej, nošení a přechovávání střelných zbraní omezují.

Secondary. n. V anglické soudní praxi šlo o náměstka, čili úředníka Královské soudní stolice a civilního soudu, kterému se tak říkalo proto, že byl „druhý“ to jest hned po hlavním úředníkově. Jeho oficiální titul zněl „Master of the King's bench office“ a byl zástupcem protonotáře neboli hlavního úředníka. Tento úřad byl zrušen zákonem St. 7 Wm IV, a zákonem 1 Vict, c. 30.

Secondary. adj. Sekundární, druhotný, druhořadý, podřízený, opak primárního, prvotního, hlavního. *Viz* Conveyance; Easement; Evidence; Franchise; Meaning; Use; Vein.

Secondary beneficiary. Druhotný beneficiet. Druhý beneficiet v pořadí, který bude inkasovat, když primární beneficiet není schopen inkasovat.

Secondary boycott. Bojkot sekundárního zaměstnavatele. Domluva, jejímž cílem je donutit zákazníky nebo dodavatele pomocí zastrásování nebo hrozbami tělesného zranění, aby zrušili své obchodní a pracovní vztahy se zaměstnavatelem, na něhož se útočí. *Wright v. Teamsters' Union* Locl No. 690, 33 Wash.2d 905, 207 P.2d 662, 665. Pojem se vztahuje na odmítání pracovat pro sekundárního zaměstnavatele, nebo od něj nakupovat nebo zpracovávat jeho výrobky. Se sekundárním zaměstnavatelem odborová organizace není ve sporu, ale jejím cílem je donutit ho, aby přestal obchodovat s primárním zaměstnavatelem, s nímž jsou odbory ve sporu. *C. Comella, Inc. v. United Farm Workers Organizing Committee*, 33 Ohio App.2d 61, 292 N.E.2d 647, 656. Třebaže bojkot sekundárního zaměstnavatele federální pracovní zákony obecně zakazují,

Zákon o železničních odborech ho povoluje pro pracovníky v dopravě. *Viz také* Boycott; Secondary picketing.

Secondary distribution. Sekundární prodej. V kontextu cenných papírů jde o nový prodej akcií poté, co je vydávající korporace prodala. Nejde o novou emisi, nýbrž o veřejný prodej akcií, které již byly emitovány a byly ve vlastnictví velkých korporací a investorů. Rovněž prodej velkého balíku akcií po uzavření burzy. *Viz také* Offering; Secondary offering.

Secondary easement. Druhotná úleva. Úleva, která umožňuje dosáhnout zamýšlený cíl primární úlevy.

Secondary evidence. Vedlejší důkazy. Důkazy, které jsou horší kvality než jsou hlavní neboli primární důkazy. Například kopie listiny nebo ústní svědectví o jejím obsahu je vedlejším důkazem o existenci listiny a o jejím obsahu. Tento druh důkazů soudy připustí, jestliže je primární důkaz ztracen nebo není dostupný, například když svědek ústně svědčí o obsahu listiny, která se ztratila nebo byla zničena. *Viz také* Circumstantial evidence; Hearsay; Second-hand evidence. *Srovnej* Best evidence.

Secondary lender. Druhotný půjčovatel. Osoba, která ve velkém nakupuje první hypotéky od bank, spořitelny a úvěrových ústavů, čímž jim umožňuje znovu se zásobit kapitálem a půjčovat více peněz.

Secondary liability. Sekundární odpovědnost. Odpovědnost, která se neuplatní až do splnění nějaké podmínky. Takovou odpovědnost má například rukojmí, který druhotně ručí za splacení dluhu, nebo akomodační indosant.

Secondary market. Sekundární trh. Akciové burzy a přepážkové trhy, na nichž se kupují a prodávají akcie po jejich vydání na primárním trhu. Výnosy realizované na sekundárním trhu získávají prodávající investoři a nikoli společnost, která původně emitovala akcie. *Viz také* Primary market.

Secondary meaning. Druhotný význam. Některá slova nebo kresby, které slouží jako obchodní známky, nemusejí mít při prvním použití svůj unikátní význam, a mohou ho získat až po určité době. Když taková známka uvádí, že dotyčné zboží vyrábí nebo sponzoruje konkrétní obchodník, říká se, že tato značka má druhotný význam. Mezi značky, které budou chráněny až po nabytí druhotného významu patří 1) popisné termíny 2) geografické popisné termíny 3) vlastní jména. Podle Lanhamova zákona postačuje k uznání druhotného významu 5 let jejího používání. *Perfect Fit Industries, Inc. v. Acme Quilting Co., Inc.* C.A.N.Y., 618 F.2d 950, 952.

Secondary mortgage market. Sekundární trh s hypotékami. Trh, na němž se prodávají a kupují hypotéky, obvykle v balících. Opakem je primární trh, na němž hypotéky vznikají.

Secondary offering. Sekundární nabídka. *Viz* Offering; Secondary distribution.

Secondary parties. Sekundární strany. U převoditelů cenných papírů jde o emitenta a žiranta.

Secondary picketing. Sekundární piketování. Jde o takové piketování, při němž se vyvíjí tlak na jeden z provozů podniku, v němž nedochází ke sporu, se záměrem přimět tento provoz k tlaku na jiný provoz podniku, v němž existuje spor mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. *Viz také* Secondary boycott; Secondary strike.

Secondary strike. Sekundární, vedlejší stávka. Stávka proti firmám, které zásobují surovinami a zbožím firmu, v níž probíhá primární konflikt. *Viz také* Secondary boycott.

Second degree crime. Trestný čin druhého stupně. Méně závažný trestný čin než je trestný čin prvního stupně. Některé státy rozlišují trestné činy prvního, druhého a třetího stupně a podle tohoto mají odstupňované i trestní sazby. *Viz např.* Second degree murder.

Second degree murder. Vražda druhého stupně. Nezákoně úmyslné usmrcení bez dalších přitěžujících znaků vraždy prvního stupně, tj. bez úkladu a bez přípravy.

Second-hand evidence. Důkazy z druhé ruky. Důkazy, které svědek dostal zprostředkovaně. Synonymem je „hearsay evidence“. *Viz také* Circumstantial evidence; Hearsay; Secondary evidence.

Second lien. Druhotné zástavní právo, které je v pořadí hned po primárním, a které má právo na vyrovnání dluhu z výnosů prodeje po uspokojení věřitele s primárním retenčním právem.

Second mortgage. Druhá hypotéka. V pořadí druhá hypotéka na stejný majetek. Jde o převod práva na vykoupení, které má hypoteční věřitel a zajišťuje jeho pohledávku.

Secrecy. Utajení. Například řízení před velkou porotou se musí utajovat.

Secret. Tajný, utajovaný, neveřejný. V právu zejména „ukryvaný před osobami, které budou dotčeny činem, transakcí, listinou nebo jinou věcí, o níž se mluví“. To, co je známo jenom jedné nebo několika osobám a co se utajuje před dalšími. *Viz* Committee; Equity; Partnership; Secret; Trade secret; Trust.

Secretary. Tajemník. V kontextu korporací se tak označuje činitel, který odpovídá za vedení spisů a úřední korespondence, zasílá a přijímá oznámení, kontrastuje doklady a pod. Někdy se mu říká i „clerk of the corporation“. Vedoucí funkcionáři některých ministerstev USA mají rovněž titul „secretary“. Např. „Secretary of State“ (ministr zahraničních věcí), „Secretary of the Interior“ (ministr vnitra) atd.

Secretary General. Generální tajemník. Nejvyšší výkonný činitel OSN, kterého navrhuje Rada bezpečnosti a volí Valné shromáždění.

Secretary of Embassy. Tajemník velvyslanectví. Diplomatičtí pracovníci jmenovaní do funkce tajemníka, asistenta velvyslance nebo zplnomocněného ministra.

Secretary of Legation. Tajemník vyslanectví. Úředník zaměstnaný na zahraničním zastupitelském úřadě k výkonu určitých úřednických funkcí.

Secretary of State. Ministr zahraničních věcí. Hlavní poradce prezidenta pro otázky zahraniční politiky odpovídá za celkové řízení, koordinaci a dohled nad zahraničními vztahy USA a nad mezirezortními aktivitami americké vlády v zahraničí. Patří k hlavním členům kabinetu, je členem Rady národní bezpečnosti a odpovídá za činnost svého ministerstva včetně diplomatické služby. Ve vládách amerických států se činitel s tímto titulem zabývá formálními státními záležitostmi, jako je udělování licencí zahraničním společnostem, archivováním smluv o bezpečnosti atd.

Secrete. Schovávat, skrývat. Jmenovitě odstranit majetek z dosahu věřitelů buď jeho skutečným ukrytím nebo

převedením vlastnického titulu na jiné jméno, či jinak bránit věřitelům, aby se ho zmocnili.

Secret lien. Tajné břemeno. Retenční právo prodávajícího, který dodal zboží kupujícímu a zajišťuje si zaplacení ceny, které se utajuje před třetími osobami.

Secret Service. Tajná služba. Hlavní povinnosti a pravomoci Tajné služby USA jsou definovány v části 3056, titul 18, Sbírký zákonů USA. Vyšetřovací pravomoci používá k odhalování a zatýkání osob, které spáchaly trestné činy proti zákonům Spojených států, které se týkají její měny a cenných papírů, jakož i zahraniční měny a cenných papírů. Stíhá rovněž trestné činy týkající se Federální korporace pro pojištění vkladů, Federálních pozemkových bank, podvodů v elektronických převodech finančních prostředků, podvodů s úvěrovými a platebními kartami a s falšováním dokladů. K ochranným povinnostem patří ochrana prezidenta USA a členů jeho nejbližší rodiny, zvoleného prezidenta (který ještě nenastoupil do úřadu) a členů jeho nejbližší rodiny, pokud se tyto osoby takové ochrany nevzdají, viceprezidenta a dalších činitelů, kteří pracují v úřadě prezidenta a jejich nejbližších příbuzných, pokud tito činitelé takovou ochranu neodmítnou, bývalých prezidentů a jejich manželé až do konce jejich života, vdovy po bývalém prezidentovi až do její smrti nebo nového sňatku, maloleté děti bývalých prezidentů do dosažení věku 16 let, pokud takovou ochranu neodmítnou, hlavy cizího státu nebo vlády, která je na návštěvě USA, dalších vzácných hostů Spojených států a oficiálních představitelů Spojených států na speciálních misích v zahraničí. Zákon kromě toho zplnomocňuje Tajnou službu ochraňovat hlavní kandidáty na prezidenta a viceprezidenta, pokud takovou ochranu neodmítnou, manželku hlavního kandidáta na prezidenta nebo viceprezidenta s tím, že s poskytováním ochrany se nezačne dříve než 120 dnů před prezidentskými volbami.

Sect. Sekta. V kontextu náboženského společenství jde o sdružení lidí, kteří mají společnou doktrínu nebo názory o náboženství, a tyto názory je odlišují od jiných osob, které jsou věřícími stejné církve.

Secta. Ve starém anglickém právu suita. Osoby přítomné u soudu. Např. suita žalujícího jsou svědkové, které požádal, aby potvrdily jeho nárok. Do dnešní doby se zachovala formulace „and therefore he brings his suit“ (*et inde producit sectam*) (a proto přivádí své svědky). Druhý význam tohoto slova znamená žalobu, soudní pří nebo soudní řízení.

Secta curiae. Ve starém anglickém právu soudní suita, tj. osoby přítomné u soudu. Povinnost feudálních nájemců dostavit se k panskému soudu, aby zde vytvořili porotu, nebo aby se zodpovídali, když byli žalováni.

Secta est pugna civilis; sicut actores arantur actionibus, et, quasi, gladiis accinguntur, ita rei muniuntur exceptionibus, et defenduntur, quasi, clypeis. Proces je jako občanská válka; protože žalobci jsou vyzbrojeni žalobami jako meči a žalovaní mají obhajobu jako štíty.

Secta facienda per illum quae habet eniciam partem. Soudní příkaz, kterým se nařizuje nejstaršímu dědici, aby podal žalobu za všechny spoludědice.

Secta quae scripto nititur a scripto variari non debet. Služba, která vyplývá z písemnosti, se nesmí lišit od této písemnosti.